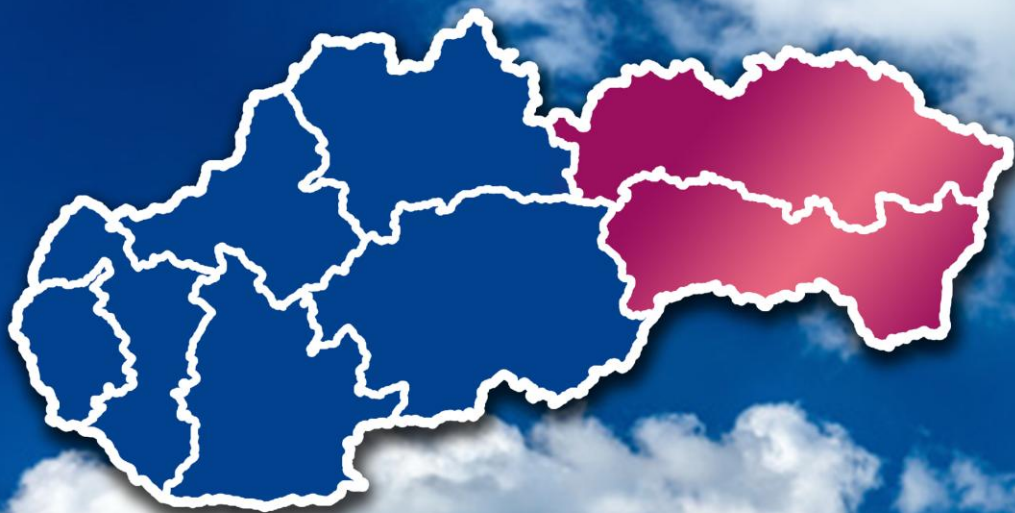

Jiří Glet

Turistický průvodce VIII.

zajímavosti ze slovenských hradů a zámků

21 rodinných výletů
po východním Slovensku

 KNIHY.CZ

**Turistický průvodce VIII.
zajímavosti ze slovenských hradů a zámků
Jiří Glet
srpen 2018 jako 73. publikace vydavatelství
Vydavatel: Pavel Kohout (www.kknihy.cz)**

ISBN:

epub: ISBN 978-80-7570-104-6

mobi: ISBN 978-80-7570-105-3

pdf: ISBN 978-80-7570-106-0

Úvod.....	4
Východní Slovensko	5
1. Z Popradu do Spišské Soboty.....	6
2. Na Štrbské Pleso ve Vysokých Tatrách	9
3. Z Kežmarku do Vrbova.....	12
4. Ze zámku ve Strážkách do Spišské Belé.....	15
5. Pieniny a Červený Kláštor	17
6. Z Podolínce na Vyšné Ružbachy	19
7. Z hradu ve Staré Ľubovni na hrad Plaveč.....	21
8. Ze Slovenského ráje do Dobšinské ledové jeskyně.....	25
9. Ze Spišské Nové Vsi do kaštelu v Markušovcích	28
10. Levoča je královnou Spiše, zapsaná do památek UNESCO	32
11. Spišský hrad a okolní památky zapsané do památek UNESCO ...	34
12. Z Bardejova, perly Šariše, na hrad Zborov	38
13. Z Prešova do Dubníku za drahými opály	42
14. Ze Šarišského hradu na Kapušianský hrad	46
15. Z Dukly do Svidníku a okolní dřevěné kostelíky	49
16. Na poloniny a okolní dřevěné kostelíky.....	53
17. Ze zámku v Humenném na Brekovský hrad a Jasenovský hrad ...	56
18. Z kaštelu v Michalovcích na Zemplínskou Šíravu a Vinianský hrad	59
19. Z Košic na Slanský hrad.....	63
20. Z Rožňavy do Gombasecké jeskyně.....	68
21. Z hradu Krásná Horka na zámek Betliar	71
Další knihy ze série.....	74
Tiráž	75

ÚVOD

V posledním, již osmém dílu série turistických průvodců, které mapují hrady a zámky v Čechách, na Moravě, Slezsku a Slovensku a další turistické atraktivitu určené zejména rodinám s dětmi, se vydáte na východní Slovensko.

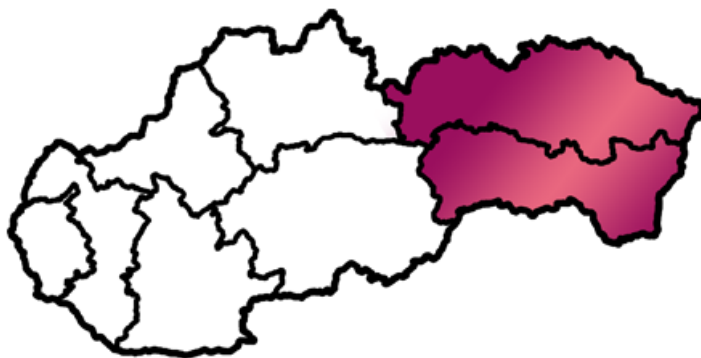
Jako obvykle základem vašich výletů budou hrady a zámky, tentokrát na východním Slovensku. Můžete například navštívit Spišský hrad, hrad Plaveč a Zborov, Šarišský hrad, hrad Krásná Horka, hrad ve Staré Ľubovni a řadu dalších. Velmi pěkný je zámek ve Strážkách, zámek Humenné nebo Betliar a najdete zde rovněž několik dalších zajímavých kaštelů.

Nejnavštěvovanější oblastí východního Slovenska je region Spiše. Najdete zde řadu starobyklých měst, například Poprad, Spišskou Sobotu, Kežmarok, Starou Ľubovňu, nebo královnu Spiše Levoču. V regionu Šariše můžete navštívit jeho perlu Bardejov, Prešov, nebo obdivovat prostou krásu dřevěných kostelíků v okolí Dukly a Svidníku. V regionu Horního Zemplína můžete například navštívit město Humenné, nebo se vydat na Poloniny do Bukovských hor, a taky zde můžete spatřit řadu půvabných dřevěných kostelíků. Na Dolním Zemplíně zase navštívíte město Michalovce, Zemplínskou Šíravu a tajuplné Vihorlatské vrchy. Na východním Slovensku rovněž nezapomeňte navštívit Košice a Rožňavu. Je zde rovněž několik termálních koupališť a aquaparků, které můžete rovněž navštívit podle tohoto průvodce.

Poněvadž se jedná o rodinné výlety, tak jsem při vašem putování po východním Slovensku myslel rovněž na děti. Velkou atrakcí je plavba na pltích na řece Dunajci v Pieninách, nebo jízda Dětskou železnicí v Košicích – Čermelu. Pod hradem ve Staré Ľubovni zase najdete Středověký vojenský tábor a ve městě Staré Ľubovni Dům Ľubovnianského měšťana. Můžete se vydat za drahými opály do Dubníku, nedaleko Prešova, nebo navštívit ZOO ve Spišské Nové Vsi a Košicích. Mezi nevšední zážitky patří taky plavba výletní lodí Šírava po přehradě Zemplínské Šíravě a návštěva Východoslovenského muzea v Košicích, kde si můžete prohlédnout velký zlatý poklad.

Na východním Slovensku je pěkná příroda a tak můžete například obdivovat krásy Vysokých Tater, Belianských Tater, Levočských vrchů, Nízkých Beskyd, Bukovských vrchů, Vihorlatských vrchů nebo Východoslovenské nížiny.

VÝCHODNÍ SLOVENSKO

1. Z Popradu do Spišské Soboty

Město Poprad bývá nazýváno vstupní branou do Vysokých Tater, neboť přímo z města je úchvatná podívaná na mohutnou hradbu těchto slovenských velehor. Vysoké Tatry totiž nemají podhůří a tak majestátně vystupují přímo z Popradské kotliny. Z Popradu se taky můžete vydat do Vysokých Tater tradiční a velmi oblíbenou Tatranskou elektrickou železnici. Ještě jedna zajímavost. Popradem protéká řeka Poprad, jediná slovenská řeka, která odvádí své vody do Baltského moře.

Spišské město Poprad bylo založeno již ve 13. století. Náměstí sv. Egídia má vřetenovitý tvar a je lemováno historickými domy s množstvím hospůdek a obchůdků. Na tomto náměstí stojí gotický kostel sv. Egídia se vzácnými gotickými nástěnnými malbami. Je na nich mimo jiné vyobrazeno taky panorama tatranských štítů a jedná se o jejich nejstarší známé vyobrazení. V sousedství kostela stojí typická spišská renesanční zvonice se štítkovou atikou a barokní mariánský sloup. Na náměstí najdete rovněž empírový evangelický kostel.

Podtatranské muzeum v Popradu

Podtatranské muzeum v Popradu má sídlo v pěkné novorenesanční budově na Vajanského ulici, nedaleko náměstí. Jsou zde umístěny expozice archeologické a historické. Můžete se zde seznámit s historií a přírodou Spišského regionu a k nejzajímavějším zdejšími expozicím patří expozice věnována neandrtálcům a pravěkým nálezům z Gánovců. Velmi pěkné jsou i zdejší sbírky cechovní a národopisné. Muzeum je obklopené pěkným parkem s lidovými plastikami.

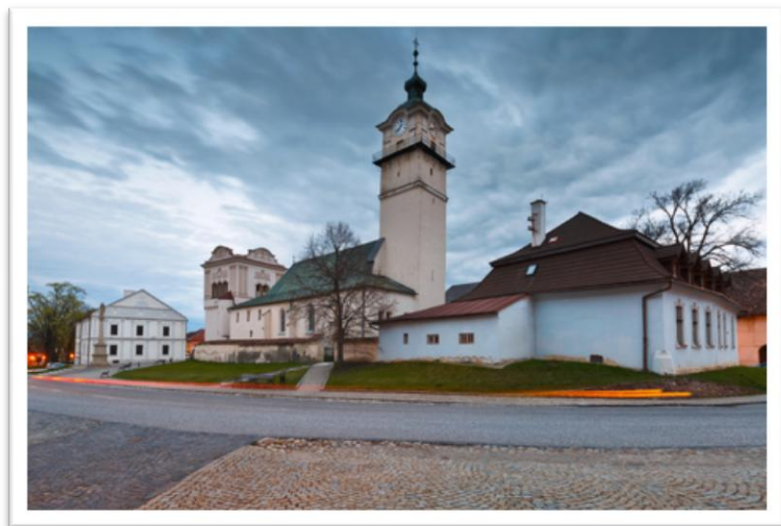
Tatranská galerie v Popradu

Tatranská galerie v Popradu má sídlo v budově bývalé městské elektrárny ve Hviezdoslavově ulici. Jsou zde vystavené výtvarná díla s tatranskou tematikou a můžete se zde rovněž seznámit s tvorbou regionálních spišských umělců a tvorbou současných slovenských a zahraničních umělců. V této galerii se rovněž konají krátkodobé výstavy výtvarného umění.

Termální koupaliště Aquacity Poprad

V Popradu se nachází znamenitá turistická atrakce vhodná zejména pro rodiny s dětmi. Je to Aquacity, na severním okraji města, poblíže řeky Popradu, ve kterém lze strávit třeba celý den. Jsou zde hotely a bary a 13 venkovních a krytých bazénů, ať již plaveckých, zábavních, relaxačních a dětských, které jsou napájeny zdejší termální vodou o teplotě 26 až 35 stupňů Celsia. Tato termální voda má blahodárný vliv především na trávicí ústrojí. Pro rodinnou zábavu je jako stvořený komplex Mayské pyramidy se skluzavkami, divoká řeka, tobogány a vířivky. Z termálních bazénů vyniká Blue Diamant, ve kterém se přenesete do prostředí římských lázní, ovšem s vymoženostmi 21. století. Je zde rovněž wellness centrum, dětská hřiště a mnoho dalších atrakcí, stačí si jen vybrat.

Spišská Sobota

Spišská Sobota, dnes místní část Popradu, byla dříve významným a bohatým spišským městem, založeným ve 13. století. Již ve středověku se zde konaly proslulé sobotní trhy. Bohatství městu přinášely zejména rozvíjející se řemesla a v 17. a 18. století zde vznikly mocné a bohaté cechy. V 19. století však

význam města začal upadat a v roce 1945 se Spišská Sobota stala místní částí Popradu.

Na Sobotském náměstí se dodnes zachovaly historické řemeslnické domy z 16. a 17. století s mohutnými lomenicovými šindelovými střechami. Tyto historické domy byly vkusně opraveny a v některých z nich jsou stylové restaurace a penziony.

Podtatranské muzeum ve Spišské Sobotě

V jednom historickém domě na náměstí má sídlo vysunutá expozice Podtatranského muzea v Popradu. Jsou zde umístěny zajímavé expozice věnované řemeslům, cechům, bydlení měšťanů a sakrálním památkám.

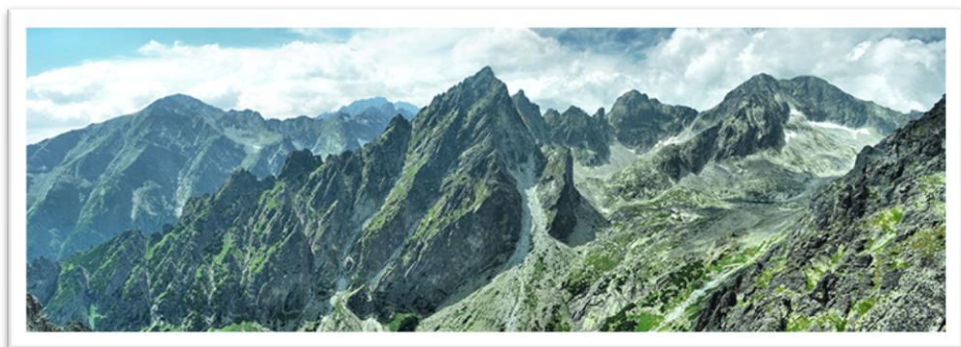
Na náměstí stojí rovněž gotický kostel sv. Jiří, který svým vzácným zařízením patří mezi nejzachovalejší interiéry Spiše a celého Slovenska. V kostele se totiž zachovala velká vzácnost, soubor pěti pozdně gotických oltářů a Kalvárie. Nejcennější je hlavní křídlový oltář sv. Jiří Mučedníka z počátku 16. století, dílo slavného umělce z období pozdní gotiky Mistra Pavla z Levoče. Vedle tohoto kostela stojí největší renesanční zvonice na Spiši, která byla později barokně upravena. Na tomto náměstí najdete taky barokní sloup Immaculaty a barokně – klasicistní evangelický kostel. Spišská Sobota je vskutku malebná část slovenského města Popradu.

2. Na Štrbské Pleso ve Vysokých Tatrách

Vysoké Tatry se nacházejí v regionu severního Spiše, oblasti s mnoha kulturními a historickými památkami a překrásnou přírodou. Vysoké Tatry se díky své nadmořské výšce 2500 m řadí mezi velehory. Na délku však měří pouhých 26 km a patří tak k nejmenším velehorám na světě. Nejvyšším vrcholem Vysokých Tater, a vlastně celého mohutného karpatského oblouku, je Gerlachovský štít 2655 m. n. m. Ještě dalších 24 vrcholů Vysokých Tater měří více než 2500 m. Mezi další neznámější horské vrcholy patří Kriváň 2494 m. n. m., Vysoká 2560 m. n. m., Ladový štít 2627 m. n. m., Rysy 2499 m. n. m. a Lomnický štít 2634 m. n. m.

Je zde taky okolo stovky krásných ledovcových jezer, nazývaných plesa. Na slovenské straně pohoří je největší Velké Hincovo pleso a Štrbské pleso. Každé z nich má rozlohu okolo 20 hektarů. Na polské straně pohoří leží vůbec největší tatranské pleso zvané Morskie Oko o rozloze 35 hektarů a nejvýše položené Modré Pleisko v nadmořské výšce 2157 m. Rozeklané horské štíty, smrkové lesy, kosodřevina a horské louky, mohutné doliny, krásná plesa, čisté potoky a říčky, vodopády a spousta dalších přírodních krás, to vše vám mohou Vysoké Tatry nabídnout.

Pověst o vzniku Vysokých Tater

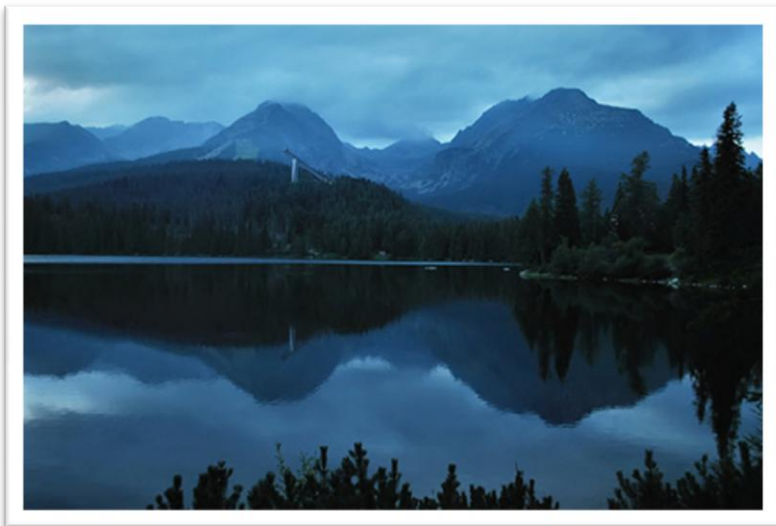

Ke vzniku Vysokých Tater na Slovensku se váže pěkná pověst. Když Bůh stvořil zemi, zůstala mu ještě trocha přírodních krás. Zavolal si anděla a přikázal mu, aby tu krásu ještě rozsypal po světě. Anděl si zbylé přírodní krásy dal do pytle, ten si naložil na křídla a letěl. Nad Vysokými Tatrami však

ztratil na malou chvíli pozornost, zavadil křídlem o jeden vrchol, ten se ohnul a vznikla hora Kriváň, národní symbol Slovenska. Andělovi se taky roztrhnul pytel a hodně přírodních krás dopadlo na hory. Vysoké Tatry se tak mohou pyšnit lesy, horskými loukami, nádhernými štíty, dolinami, čistými bystřinami a jezery, které se nazývají plesa.

Slovenské Vysoké Tatry jsou taky velmi oblíbeným místem českých turistů. Od jara do podzimu si vyznavači pěší turistiky mohou vybírat z početné nabídky značených tras různé délky a obtížnosti, od pohodových vycházek ve známých letoviskách, přes náročnější túry dolinami až po výšlapy na tatranské štíty. Pro lyžaře jsou zde v zimě připraveny četné sjezdovky a běžecké tratě. Návštěva Vysokých Tater má svůj neopakovatelný půvab v každém ročním období.

Štrbské Pleso

Poněvadž tento turistický průvodce je určen zejména k rodinným výletům, ve Vysokých Tatrách nepůjdete na žádné náročné túry, ale můžete si udělat pěkný výlet na Štrbské Pleso. Z Popradu se sem pohodlně dostanete Tatranskou elektrickou železnicí.

Štrbské Pleso je místní částí obce Štrba. Díky své nadmořské výšce 1355 m je nejvýše položenou osadou na Slovensku. Jsou to taky nejvýše položené

lázně na Slovensku. Zdejší vysokohorské klima a čerstvý vzduch působí blahodárně na lázeňské klienty s různými poruchami či nemocemi dýchacího a pohybového ústrojí.

Štrbské pleso je přírodní jezero o rozloze 19,7 hektarů, kolem kterého vede promenádní cesta. V 19. století se Štrbané pokusili dokonce Štrbské pleso vypustit, aby získali louku „z bezcenné louže.“ Ještě, že se jim to nepodařilo, Vysoké Tatry by tak přišly o jeden ze svých známých symbolů.

V roce 1970 se v tehdejším Československu na Štrbském Plese konalo mistrovství světa v klasickém lyžování, a proto zde bylo postaveno mnoho ubytovacích zařízení a velký sportovní areál se skokanskými můstky při ústí Mlýnské doliny, severně od jezera. Štrbské Pleso se tak stalo velmi známým a oblíbeným místem a do slovenských velehor už jezdili nejenom Češi a Slováci, ale taky mnoho zahraničních turistů.

Z jižního břehu jezera je pěkný výhled na typickou siluetu hotelu Patria v podobě zkosené pyramidy a na skokanské můstky. Na obzoru se pak tyčí vrcholy Vysokých Tater Predné Solisko 2093 m. n. m., Patria 2203 m. n. m., Vysoké 2547 m. n. m. a Končistá 2538 m. n. m.

3. Z Kežmarku do Vrbova

Kežmarok, podobně jako nedaleké město Poprad, leží v Popradské kotlině na řece Popradu, pod Vysokými Tatrami. Kežmarok se vyvinul z několika osad slovanského obyvatelstva a z osady saských kolonistů, kteří zde přišli v polovině 13. století. V roce 1269 dostal Kežmarok městská práva a v roce 1380 se stává svobodným královským městem. V 15. až 19. století bylo v Kežmarku celkem 36 cechů, více cechů na Slovensku měla pouze Bratislava. V 18. století existovalo v tomto významném a bohatém spišském městě 263 řemeslnických dílen. Ve městě se zachovala řada historických a kulturních památek.

Na Hviezdoslavově ulici najdete hned tři významné památky. Dřevěný artikulární kostel z počátku 18. století byl postavený bez použití jediného hřebíku ve stylu lidového baroka. V kostele je velmi hodnotné barokní zařízení. Kostel zdobí barevné dřevořezby a malby s biblickými výjevy od spišských malířů. Je zde taky mohutný barokní dřevěný oltář a varhany s dřevěnými pištálami. Tento kostel byl zařazen do souboru dřevěných kostelů na Slovensku zapsaných do památek UNESCO.

Evangelické lyceum z druhé poloviny 18. století patřilo k velmi prestižním školám ve střední Evropě a studovali zde žáci mnoha národností. Z významných osobností slovenského kulturního života to byli například J. P. Šafařík, J. Chalupka, J. Král, P. O. Hviezdoslav a J. Jesenský. V lyceu je umístěna jedna z největších školních historických knihoven ve střední Evropě s takřka 150 tisíci knihami, včetně vzácných knih ze 16. století.

Evangelický kostel je zajímavou novobyzantskou stavbou s kopulí a štíhlou boční věží. Ke kostelu bylo taky přistavěno mauzoleum Imricha Tökölyho, vůdce protihabsburského povstání ze 17. století za náboženskou svobodu.

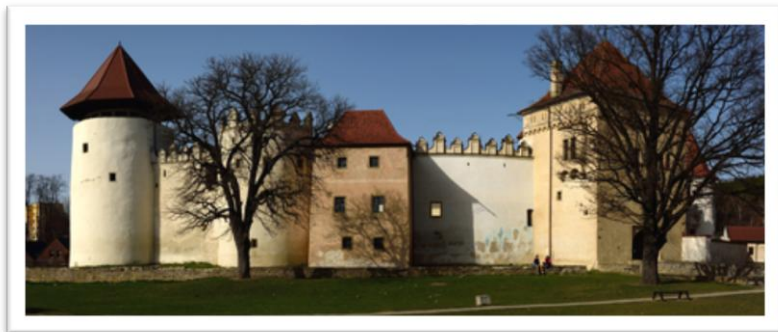
Na Kostelním náměstí stojí gotický kostel sv. Kříže se vzácnými gotickými oltáři. Zdejší renesanční senátorské lavice jsou zdobeny malovanými postavami s hudebními nástroji. U kostela stojí renesanční zvonice se stříškovou atikou. Tato typická renesanční spišská zvonice patří k nejkrásnějším a nejstarším zvonícím na Slovensku.

Muzeum měšťanské bytové kultury

Na Hlavním náměstí najdete klasicistní radnici se štíhlou věží. Je zde rovněž celá řada historických domů a v jednom z nich má sídlo Muzeum měšťanské bytové kultury. Je zde názorně předveden vývoj měšťanské

bytové kultury v 19. století a to kuchyňského nábytku, jídelen, ložnic a obývacích pokojů.

Městský hrad v Kežmarku

Městský hrad na Hradním náměstí v Kežmarku je pěknou goticko – renesanční stavbou. Původně gotický hrad byl šlechtickým rodem Tökölyů renesančně stavebně upraven. Hrad má pět věží, obytné budovy, nádvoří a barokní kapli. Hrad byl obklopen dvojitou hradbou, přičemž hlavní hradba je zdobena atikou. Jedna z hradebních věží byla upravena jako vyhlídková věž. Je odtud pěkný výhled nejenom na město, ale taky na Vysoké Tatry a Belianské Tatry.

Na hradu je umístěno několik zajímavých expozic. Můžete si zde například prohlédnout expozice z dějin města a cechů, expozici zbraní a barokní hradní kapli. Na tomto hradu najdete taky velkou kreslenou panoramatickou mapu Vysokých Tater.

Vrbov

Jen 7 km jižně od Kežmarku leží městečko Vrbov. Již v roce 1271 se Vrbov stal svobodným královským městem, později byl dán jako mnoho dalších spišských měst do polské zálohy a postupně pak následoval úpadek tohoto města. V městečku se však zachovalo několik historických měšťanských domů a gotický kostel sv. Serváce, jediný kostel na Slovensku zasvěcený tomuto světcí. Před kostelem stojí typická spišská renesanční zvonice

zakončená stříškovou atikou a barokní sloup Immaculaty. Zdejší evangelický kostel je klasicistní stavbou.

Thermal Park Vrbov

Vrbov je proslulý zejména díky svému termálnímu koupališti s deseti venkovními bazény, z toho jsou čtyři bazény dětské. Bazény jsou napájeny termální vodou o teplotě 26 až 38 stupňů Celsia, která je považována za velmi léčivou a příznivě působí zejména na revmatické choroby a choroby pohybového ústrojí. Termální koupaliště má travnaté pláže, je zde možnost občerstvení a ubytování. Zdejší termální koupaliště se nachází v příjemné lesnaté krajině a je odtud pěkný výhled na Vysoké Tatry.

4. Ze zámku ve Strážkách do Spišské Belé

Strážky byly dříve samostatnou obcí, dnes jsou městskou částí Spišské Belé. Chloubou obce, ležící na břehu řeky Popradu je její renesanční zámek.

Zámek ve Strážkách

Zámek ve Strážkách je velmi ceněný pro svůj zcela jedinečný renesanční ráz. Takových krásných renesančních zámků ve střední Evropě mnoho nenajdete.

Původní gotický hrad byl koncem 16. století přestavěn na renesanční zámek. V téže době zde byla založena latinská humanistická škola pro děti spišských šlechticů a zřízena knihovna, která patřila k nejlépe vybaveným knihovnám v uherském království. Počátkem 18. století ke třem zámeckým křídlům přibýlo křídlo čtvrté a tak se uzavřelo zámecké nádvoří, které je zdobené arkádami. Zámek je rovněž zdobený renesanční štítkovou atikou, kterou jsou opatřeny taky bašty a hranolová věž původního gotického hradu.

V druhé polovině 19. století a počátkem 20. století na zdejším zámku žil šlechtic a významný slovenský malíř maďarského původu Ladislav

Mednyánský, který si zde zřídil ateliér. Tento významný malíř byl impresionista a jeho oblíbeným tématem byla krajina.

Zámek je jedním ze sídel Slovenské národní galerie. Můžete si zde například prohlédnout historický, převážně barokní nábytek, sklo, porcelán a historickou knihovnu. Velmi zajímavá je expozice věnována historickým portrétům z období 17. až 19. století na Spiši. Je zde umístěna rovněž expozice s výběrem z tvorby šlechtice, malíře Ladislava Mednyánského.

K areálu zámku patří taky gotický opevněný kostel sv. Anny s gotickými nástěnnými malbami a gotickými oltáři. Renesanční zvonice je zdobena atikou a sgrafity. Zámek je obklopen anglickým parkem. V zámeckém parku se nachází stálá expozice sochařství 20. století, ve které jsou zastoupena díla předních slovenských umělců.

Spišská Belá

Spišská Belá byla založena již ve 13. století a v roce 1271 získala výsady svobodného královského města. Město mělo velké zisky zejména ze svého rozsáhlého majetku v Tatrách, kde se těžilo a zpracovávalo dřevo a dařilo se zde taky chovu ovcí. Spišská Belá dala rovněž jméno nejvýchodnější části Tater, které se nazývají Belianské Tatry.

Na náměstí stojí románsko – gotický kostel sv. Antonína Poustevníka s gotickými nástěnnými malbami. Vedle kostela se nachází typická spišská renesanční zvonice se štítkovou atikou. Na náměstí najdete taky barokní mariánský sloup a evangelický kostel.

Muzeum J. M. Petzvala

V jednom historickém domě na náměstí má sídlo Muzeum J. M. Petzvala. Josef Maxmilián Petzval, nejslavnější rodák ze Spišské Belé, byl matematik, fyzik a vynálezce. Je považován za zakladatele moderní fotografické optiky. J. M. Petzval jako první dokázal exaktně vypočítat konstrukci fotografického objektivu a objevil zákony, kterými se optika řídí dodnes. V muzeu se návštěvníci seznámí s dějinami fotografie a optiky, s přístroji a dokumentaci tohoto slavného matematika, fyzika a vynálezce. Spišská Belá je velmi malebné městečko ležící v pěkné podtatranské krajině.

5. Pieniny a Červený Kláštor

Jen několik kilometrů nakoukne polská řeka Dunajec na slovenské území, ale přesto zde vytváří překrásnou přírodní scenérii. Byl zde zřízen Národní park Pieniny. Pieniny, to je skalnatý kaňon, bílé skály, sytá zeleň a čistá modro – zelená voda řeky Dunajce. No prostě nádhera.

Plavba na pltích na řece Dunajci

Turistickou atrakcí evropského významu je sjíždění Dunajce na dřevěných vorech zvaných pltě, které řídí pltníci, silní muži v goralských krojích. Na pltě nasednete v obci Červený Kláštor, kde má řeka ještě dostatek prostoru a teče širokým korytem. Když ji však Klášterní hora přitiskne k masivu Třech korun, nezbývá jí, než se probíjet přes skály skalnatým kaňonem. Cestou naráží na neprůchodné hradby Facimiechu, Holice a Sokolice, a proto několikrát náhle změní směr toku. Celkem sedmkrát se řeka prudce otočí, z toho čtyřikrát téměř do protisměru. Podle bílé zpěněných vrcholků vln dostalo podle jedné verze pojmenování celé pohoří, původně prý nazývané Peniny.

Rozmanité skalní útvary, kolem nichž se projíždí, pojmenovali již v dávných dobách místní obyvatelé zamaguří, zvaní Goralé. V nejužším místě Dunajce, u Zbojnického skoku, prý zkoušeli svou odvahu a šikovnost Jánošíkovi chlapi. Jen ten, který přeskočil se stal členem družiny. Pokud se podle pověsti chlapec a dívka společně napijí z pramene lásky, budou do roka svoji. Pohleďte a spočítejte Sedm mnichů, volně roztroušených na hřebenovém výběžku Holice. Legenda jim přisoudila roli záletníků, docházejících za mniškami v polském Facimiechu. Za to stihl nejpřísnější trest, všichni zkameněli. Můžete taky vzdát hold Sokolici, matce Pienin. Její strmé a rozeklané útesy spatříte dvakrát. Mnohotvárná je cesta dravým proudem řeky Dunajce, přičemž pozorování stále se měnící scenérie krajiny patří k nejkrásnějším turistickým zážitkům.

Vodní trasa je dlouhá 9 km, plavba trvá přibližně 1,5 hodiny a končí v obci Lesnica, při turistickém přechodu do Polska. Z přístaviště plí se můžete vydat silnicí, která je určena pouze pro pěší a cyklisty do Polska, nebo kolem Lesnického potoka k chatě Pieniny. Zpátky do Červeného Kláštoru se mohou turisté vrátit pěšky nebo na vypůjčeném kole naučnou stezkou při řece Dunajci. Mohou se taky dopravit autobusem z parkoviště chaty Pieniny. V okolí chaty se nachází galerie dřevěných soch.

Červený Kláštor

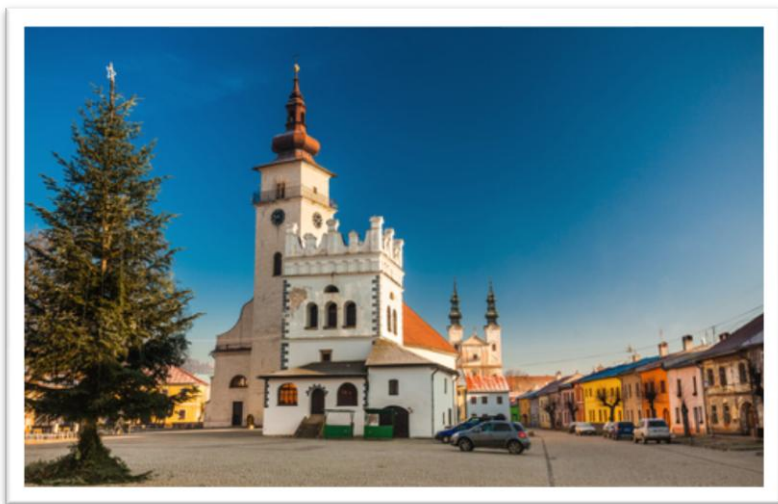
Červený Kláštor je obec ležící na pravém břehu pohraniční řeky Dunajce. Lávkou pro pěší je spojena s polskou obcí Sromowce Niżna, ležící na druhém břehu řeky Dunajce.

V obci Červený Kláštor stojí klášter stejného jména. Byl založen na počátku 14. století a nejdříve sloužil řádu kartuziánů. V polovině 16. století byli kartuziáni nuceni z kláštera odejít a počátkem 18. století se v klášteře usídlil kamaldulský řád. V polovině 18. století zde byla založena známá lékárna, ovšem císař Josef II. v roce 1782 tento klášter zrušil. Klášterní budovy pak chátraly až do poloviny 20. století, kdy byl klášter nákladně zrekonstruován.

Nejnámějším mnichem Červeného kláštoru byl bratr Cyprián a byl to právě on, který zde založil vůbec první lékárnu na Spiši. Na svých cestách po Vysokých Tatrách, Belianských Tatrách a Pieninách sbíral rostliny a sestavil taky vynikající herbář s 272 rostlinami, který je dnes vzácným exponátem v Přírodovědeckém muzeu v Bratislavě. V jedné samostatně stojící klášterní poustevně je umístěna zajímavá expozice o zdejší barokní lékárně a můžete si zde rovněž prohlédnout kopii slavného herbáře bratra Cypriána. Podle pověsti bratr Cyprián postavil taky létající stroj a byl nazýván létajícím mnichem.

V klášteře stojí gotický kostel sv. Antonína Poustevníka s gotickými nástěnnými malbami a barokním oltářem. V hlavní klášterní budově jsou umístěny expozice o historii kláštera, o životě zdejších mnichů, o obyvatelích regionu nazývaných Goralé a folkloru zamagurského regionu. V areálu kláštera jsou rovněž mnišské cely se zahrádkami, hospodářské budovy a mlýn. Před klášterem rostou staré lípy. Skalnatý vápencový masiv Tři koruny 982 m. n. m. se nachází na polské straně hranic a tvoří působivou a neodmyslitelnou kulisu ke klášterním budovám. V Národním parku Pieniny se zachovala skutečně krásná příroda.

6. Z Podolínce na Vyšné Ružbachy

Podolíncec je dnes sice již malé městečko, ale dříve patřil mezi významná spišská města. Podolíncec získal městské výsady již koncem 13. století. V roce 1412 se stal svobodným královským městem, ale v témže roce se dostal do polské zálohy, jako ostatně mnoho dalších spišských měst. V polské záloze zůstal až do roku 1772. Město mělo velmi dobré vztahy s Polskem. Po řece Popradu se z Podolíncec do Polska přepravovalo zboží, zejména pak tkalcovské výrobky a nože se zdobenými rukojetmi. Toto zboží se dobře prodávalo nejenom v Polsku, ale taky v pobaltských zemích.

Náměstí lemují renesanční domy a stojí zde taky gotický kostel Nanebevzetí Panny Marie. V kostele vás zaujmou gotické nástěnné malby, na klenbě je znázorněna Madona, Kristus s knihou života, Nejsvětější Trojice a symboly evangelistů. Zařízení kostela je převážně barokní. Vedle tohoto kostela stojí zvonice, renesanční hranolová stavba s typicky spišskou štítkovou atikou.

Ve městě stojí taky barokní klášter redemptoristů a kostel sv. Stanislava. Klášter je mohutnou barokní pevností obdélníkového půdorysu, ve středu s kostelem, který dělí klášter na dvě části s vnitřními dvory. Na nárožích kláštera jsou věže, které jsou opatřeny romantickým cimbuřím. Zdejší klášterní kostel sv. Stanislava má dvě věže, volutový štít a barokní zařízení. Barokní komplex kláštera s kostelem, prestižním gymnáziem a bohatou knihovnou byl v době baroka považován za centrum vzdělanosti celého Spiše. Ve městě se taky dobře zachovaly středověké hradby s baštami.

Vyšné Ružbachy

Ve Vyšných Ružbachách byly léčivé minerální prameny známy již ve středověku a byly velmi oblíbené u polské a uherské šlechty. V lázních se nachází celkem 9 minerálních pramenů, ale využíván je pouze jeden z nich, vydatný termální pramen Izabela. Termální voda příznivě působí na nemoci oběhového systému, nervové nemoci a nemoci dýchacích cest. Lázeňské budovy stojí v pěkně udržovaném lesoparku, kde najdete taky lázeňský novobarokní Biely dom na travertinových skaliskách. V lázních je rovněž řada hotelů a penzionů.

Termální jezírko Kráter

Zdejší velkou turistickou atrakcí je travertinové jezírko nazývané Kráter, neboť připomíná sopečný kráter. Jezírko je naplněné termální vodou, má průměr 20 m a hloubku 3 m. V jezírku se můžete koupat, ovšem ke své hloubce je vhodné pouze pro plavce.

Termální koupaliště Izabela

Nejvydatnější termální pramen Izabela napájí bazény termálního koupaliště stejného jména. Ve venkovní části termálního koupaliště Izabela se nachází plavecký bazén, relaxační bazén s ostrůvkem a jehličnatým stromem a dva dětské bazény. Jsou zde taky chrlíče vody a vodní trysky. U koupaliště stojí

lázeňský dům Strand, ve kterém se nachází krytý bazén, který je rovněž napájen termální vodou. V areálu termálního koupaliště najdete rovněž dětská hřiště, občerstvení a parkoviště.

7. Z hradu ve Staré Ľubovni na hrad Plaveč

V údolí řeky Popradu, nedaleko hranic s Polskem, leží město Stará Ľubovňa. Již v polovině 13. století zde stávala trhovía osada, která se dále rozvíjela po vybudování královského hradu koncem 13. století. V roce 1364 se Stará Ľubovňa stává královským městem. V letech 1412 až 1772 se město stalo součástí polské zálohy a poněvadž právě hrad ve Staré Ľubovni byl centrem správy celého zálohovaného území, stalo se taky město důležitým hospodářským a obchodním centrem. Po skončení polské zálohy však město ztratilo své výsadní postavení a stalo se zemědělským městečkem. Náměstí sv. Mikuláše lemují historické měšťanské domy a stojí zde rovněž kostel sv. Mikuláše s barokním zařízením.

Dům ľubovnianského měšťana

V jednom historickém domě na náměstí má sídlo muzeum s názvem Dům ľubovnianského měšťana. Návštěvníci si zde mohou prohlédnout historický nábytek, černou kuchyni, pracovnu a ložnici. Je zde rovněž modrotisková dílna a na půdě se nachází expozice strašidel podle starých spišských pověstí. Můžete si rovněž prohlédnout dílnu na ruční výrobu papíru a zejména děti přivítají, že si ve zdejší staré mincovně mohou vyrazit historickou minci nazvanou Ľubovnianský zlatý.

Hrad ve Staré Ľubovni

Chloubou města je středověký hrad na vápencovém kopci nad městem. Majestátní královský Ľubovnianský hrad s mohutnou válcovou věží byl vybudován koncem 13. století. Byl to pohraniční hrad, který střežil důležitou cestu ze Šariše do Polska a severní hranici uherského království. Jeho význam stoupl ještě počátkem 15. století.

V roce 1412 potřeboval uherský král Zikmund Lucemburský peníze na vedení války s Benátkami, a proto si půjčil od polského krále Vladislava II. Jagellonského 37 000 kop českých grošů. To byla tehdy obrovská suma peněz, pro srovnání, za 50 kop českých grošů jste si mohli koupit solidní měšťanský dům ve středověké Praze. Zikmund Lucemburský dal polským králům do zálohy 13 spišských měst. Města sice zůstala součástí uherského království, avšak příjmy z těchto měst patřily po dobu 360 let polským králům, a to až do roku 1772. Ľubovnianský hrad se stal centrem tohoto zálohovaného území pod správou polských starostů, kteří na hradě sídlili a to do již zmiňovaného roku 1772, ve kterém skončila polská záloha spišských měst. Hrad byl nákladně renesančně přestavěn a v letech 1665 až 1661 byly na hradě dokonce uloženy polské korunovační klenoty, které se podařilo zachránit před švédskými vojsky.

Po skončení polské zálohy ztratil hrad své výsadní postavení a postupně upadal. V 19. století se Ľubovnianský hrad stal majetkem polského šlechtického rodu Zamojských. Poslední hradní pán polský šlechtic Jan

Zamoyský hrad opustil v roce 1944 a odešel do Španělska za svou ženou Izabelou, která byla neteří polského krále.

Ľubovnianský hrad byl nákladně zrekonstruován a kromě mohutné válcové věže zde najdete taky gotické, renesanční a barokní hradní paláce, čtyři nádvoří a barokní kapli sv. Michaela Archanděla. Na hradě si můžete prohlédnout sbírku starých zbraní, lovecké trofeje a dobový nábytek. Jsou zde taky umístěny expozice věnované polské záloze, cechům a řemeslům a dějinám Staré Ľubovni. V barokní kapli sv. Michaela Archanděla jsou vystavena díla sakrálního umění.

Z hradní věže je pěkný pohled na město Starou Ľubovňu. Na jihu pak uvidíte Levočské vrchy, na západě můžete spatřit pohoří Spišské Magury a při dobré viditelnosti taky Belianské Tatry. Od severovýchodu na jihovýchod se táhnou hřebeny Ľubovnianské vrchoviny.

Středověký vojenský tábor

Pod hradem v letní turistické sezóně najdete Středověký vojenský tábor. Můžete se zde ubytovat ve středověkých vojenských stanech, nebo navštívit pravou středověkou krčmu. Můžete se seznámit s životem vojáků v 16. století a zastřílet si z luku nebo z děla. Velkou turistickou atrakcí je kopie středověkého katapultu, největšího na Slovensku.

Skanzen ve Staré Ľubovni

Na louce pod hradem je umístěn skanzen, ve kterém se nachází více než dvacet srubových objektů ze severovýchodního Spiše. Skanzen je vystaven jako podhradní osada. Nejcennější památkou zdejšího skanzenu je řeckokatolický kostelík sv. Michaela Archanděla z Matysové z první poloviny 19. století. V kostele je zdobený ikonostas se vzácnými barokními ikonami. Ve skanzenu najdete taky dům obecního pastýře z Litmanové, srubovou letní chýši, vesnickou školu, hájovnu, mlýn a další obytná stavení s původním lidovým nábytkem a starými hračkami. Skanzen spolu s areálem hradu vytváří zajímavou dominantu malebného města Staré Ľubovni.

Hrad Plaveč

Hrad Plaveč stojí na částečně zalesněném návrší 547 m. n. m. nad obcí Plaveč, místní části Podzámok, přibližně 15 km východně od města Staré Ľubovni. Z osady Podzámok vede k hradu polní cesta.

Hrad Plaveč nechal v druhé polovině 13. století postavit Ditrich ze Spiše a hrad sloužil k ochraně obchodní cesty do Polska. Brzy se stal královským majetkem a byl pohraniční pevností. V letech 1453 až 1458 byl sídelním hradem vůdce bratříků Petra Aksamita. Počátkem 16. století se hrad dostal do vlastnictví šlechtického rodu Paločaiú, kteří jej nechali renesančně opevnit a později taky renesančně přestavět. Po posledním stavovském povstání měl být v roce 1715 hrad rozbořen. K tomu však nedošlo, neboť hrad Plaveč byl označený za obytný reprezentační hrad, na který se nařízení císaře o rozboření hradů nevztahovalo. Hrad však v roce 1856 vyhořel a stal se zříceninou.

Z hradu Plaveč se zachovala část zdiva hradního paláce a zbytek dělové bašty. Dominantou tohoto hradu je ruina nárožní obytné věže. Z hradu je pěkný výhled do údolí řeky Popradu. Na severozápadě a severu můžete spatřit kopce Ľubovnianské vrchoviny a od severovýchodu až na jihovýchod se táhnou hřebeny pohoří Čergov.

8. Ze Slovenského ráje do Dobšinské ledové jeskyně

Slovenský ráj patří mezi nejkrásnější turistické oblasti na Slovensku. Nejde však o samostatné pohoří, ale jen část Slovenského rudohoří. V Národním parku Slovenského ráje se nacházejí prudké srázy, vodopády a jeskyně, které činí zdejší krajinu romantickou a dobrodružnou. Svoji divokou krásou turisty láká zejména drsná Sokolia dolina.

Slovenský ráj je díky vápencovému podkladu velmi členitý. Najdete zde množství krasových útvarů a kromě soutěsek a roklin se zde nachází okolo 350 jeskyní a jsou zde taky četné vodopády. Kromě desítky větších a menších roklí je zde rovněž jedenáctikilometrová romantická, skalními srázy lemovaná soutěska Prielom Hornádu. Přírodní krásy zdejších soutěsek a roklin byly zpřístupněny pomocí ocelových a dřevěných žebříků, průchodovými mřížkami, mosty a řetězovým jistěním. Ve Slovenském ráji najdete převážně smrkové lesy s příměsí modřínů a jedlí, na skalách rostou borovice a v roklinách tisy a bučiny.

Turistické středisko Podlesok

V severozápadní části Národního parku Slovenského ráje se nachází turistické středisko Podlesok. Je zde velké parkoviště, dřevěná rozhledna, autokempink a další možnosti ubytování. Turistické středisko Podlesok je východištěm do soutěsky Suché Belé, která patří k nejnavštěvovanějším soutěskám Slovenského ráje. Zdejší soutěskou Suchá Belá protéká potok stejného jména. Je dlouhá přibližně 3,8 km a je zpřístupněna žebříky, mosty, kramlemi a řetězy. Na potoce je několik vodopádů. Vápencové skály a vodopády vytvářejí velmi romantickou krajinu.

Turistické středisko Kláštorisko

Turistické středisko Kláštorisko najdete na náhorní plošině, obklopené hlubokými soutěskami v Národním parku Slovenského ráje. Zdejší chata Na Kláštorisku nabízí občerstvení a ubytování a stojí na křižovatce hned několika oblíbených turistických cest v této části národního parku.

Když se vojsko uherského krále Bély IV. v roce 1241 nedokázalo ubránit tatarskému vpádu, mnoho obyvatel Spiše se pod vedením hraběte Jordana opevnilo právě na zdejší plošině chráněné ze tří stran tehdy

neproniknutelnými roklemi. Bylo to v místech, kde již dříve stávalo keltské hradiště.

Jako vděk spišských obyvatel za záchranu před Tatary zde byl okolo roku 1300 postaven kartuziánský klášter. V roce 1433 byl sice klášter vypálen husitskými vojsky, ale byl opět obnoven. V roce 1543 byl však klášter znovu vypleněn a poté byl rozbořen, aby se nestal útočištěm lapků. Dnes si zde můžete prohlédnout zakonzervované zbytky klášterního kostela, kaple, rajských dvorů s křížovými chodbami, mnišských cel a hospodářských budov, v půvabné zalesněné krajině Slovenského ráje.

Dobšinská ledová jeskyně

Na jižním okraji Slovenského ráje najdete Dobšinskou ledovou jeskyni, která svým charakterem zalednění patří mezi nejvýznamnější ledové jeskyně na světě. Je dlouhá 1483 m a prohlídkový okruh měří 515 m. Ledová výzdoba se zde vyskytuje ve formě podlahového ledu, vodopádů, ledových stalagmitů a sloupů. Navštívíte Velkou síň, Malou síň a projdete se uměle vytvořeným ledovým tunelem. Zaledněná plocha pokrývá 9772 metrů čtverečních, objem ledu je větší než 110 tisíc metrů krychlových a tloušťka ledu v některých místech dosahuje 26 m. Dobšinská ledová jeskyně byla zapsána do přírodního dědictví UNESCO.

9. Ze Spišské Nové Vsi do kaštelu v Markušovicích

V údolí řeky Hornádu je v roce 1268 vzpomínána Nova Villa, což latinsky znamená Nová Ves. Je tedy zřejmé, že zde existovalo ještě starší osídlení, stávala zde slovanská osada Iglov. Počátkem 14. století zde započala těžba rud. Těžily se tady nejenom měděné a železné rudy, ale třeba taky zlato. Koncem 14. století již obec dostala právo jarmarků a trhů a počátkem 15. století se Spišská Nová Ves stává městem. Město mělo zpočátku zemědělský charakter, ale rozvíjela se zde taky řemesla a obchod. V letech 1412 až 1772 bylo toto město, jako ostatně mnoho dalších spišských měst, v polské záloze. Po skončení polské zálohy se však Spišská nová Ves stává významným městem, neboť se stala sídlem Provincie XVI. spišských měst.

Jádro města tvoří značně protáhlé čočkovité náměstí, které patří k největším v Evropě. Náměstí je lemováno Letnou a Zimnou ulicí s historickými měšťanskými domy. Ve středu tohoto náměstí je pěkná parková úprava a stojí zde taky několik krásných historických staveb.

Dominantou tohoto náměstí je gotický kostel Nanebevzetí Panny Marie s nejvyšší kostelní věží na Slovensku. Kostelní věž měří 87 m a další její zajímavostí je, že se na ni nachází celkem 7 ciferníků hodin. Tato věž je veřejnosti přístupná a z věže je pěkný pohled na město a údolí řeky Hornádu. V tomto kostele se nacházejí středověké nástěnné malby. Z konce 15. století pak pocházejí tabulové obrazy Bolestného Krista a Bolestné Panny Marie od Mistra Martina. Gotickým skvostem je taky dílo Mistra Pavla z Levoče Skupina Kalvárie, které vzniklo v roce 1520, takzvané „Velké sousoší.“ Název je vzhledem k velikosti postav velmi přiléhavý a sousoší představuje jedno z předních děl slovenské gotiky.

Na náměstí stojí rovněž barokní mariánský sloup. Evangelický kostel uprostřed náměstí je klasicistní stavbou a klasicistní je rovněž budova radnice. Na náměstí najdete taky volně stojící secesní budovu Reduty z počátku 20. století. Tato krásná budova je sídlem Spišského divadla.

Muzeum Spiše

Na náměstí v Letné ulici stojí Provinční dům vyzdobený rokokovým štukem, který byl v letech 1774 až 1876 sídlem Provincie XVI. spišských měst. Dnes zde má sídlo Muzeum Spiše. Návštěvníci se zde seznámí s historií Provincie XVI. spišských měst. Dále jsou zde vystaveny měšťanské jídelní soupravy a porcelán od 18. do počátku 20. století a zajímavé jsou rovněž zdejší přírodopisné sbírky.

Galerie umělců Spiše

Na druhé straně náměstí v Zimné ulici, v původně renesančním domě, má sídlo Galerie umělců Spiše. Jsou zde umístěny sbírky gotického umění a rovněž výtvarné sbírky regionálních spišských umělců od poloviny 19. století až po dnešní dobu.

ZOO ve Spišské Nové Vsi

V jihovýchodní části města se nachází zoologická zahrada. Chovají se zde tygři, jaguáři, pumy a leopardi, medvědi a mnoho dalších zvířat. Na zdejších vodních plochách se zase chová exotické a vodní ptactvo. V areálu ZOO teče potok, který spolu se stromy dotváří krásnou scénérii zoologické zahrady. Jsou zde rovněž stánky s občerstvením a suvenýry a dvě dětská hřiště.

Markušovce

Jen 5 km východně od Spišské Nové Vsi leží v údolí řeky Hornádu obec Markušovce s několika významnými historickými památkami. Markušovce se od 15. století vyvíjely jako poddanské městečko a v 16. a 17. století zde byla rovněž šlechtická škola, ve které se taky vyučovalo slovensky. Na návrší nad obcí stojí opevněný, původně pozdně románský kostel sv. Archanděla Michaela, který byl několikrát přestavěn. V kostele je cenné barokní zařízení.

Hrad v Markušovicích

V sousedství kostela sv. Archanděla Michaela stojí sice menší, ale poměrně zachovalý Markušovský hrad. Byl postaven ve 13. století a stavebně se rozvíjel až do 16. století, ve kterém byl původně gotický hrad renesančně stavebně upraven. Hrad koncem 18. století vyhořel, znovu byl opraven a v polovině 19. století zde byl na určitou dobu umístěn rodinný archiv šlechtického rodu Mariassyovců a pak už nebyl využíván.

V současnosti byl hrad znovu částečně opraven. Hradní palác má pěkné renesanční okna a na hradu se zachovaly rovněž dvě výrazné válcové bašty a zbytky hradeb. Hrad je volně přístupný veřejnosti.

Šlechtický rod Mariassyovců, kterému patřilo zdejší panství, se velmi rozvětvil a v obci bylo proto postaveno několik panských sídel, zámečků a kurií, které však chátrají a potřebovaly by opravit. Pěkně byla opravena kurie z 18. století, ve které má dnes sídlo obecní úřad.

Kaštel v Markušovicích

Markušovský kaštel se čtyřmi válcovými nárožními věžemi a hlavní věží byl postaven v renesančním stylu v polovině 17. století. Ve druhé polovině 18. století dostal rokokovou fasádu a rokokově byla přestavěna taky hlavní věž. Kaštel se tak stal jedním z nejkrásnějších rokokových staveb na Slovensku. Je jedním ze sídel Muzea Spiše ve Spišské Nové Vsi a je v něm umístěna zajímavá expozice historického nábytku.

Letohrádek Dardanely

Zdejším svažitým francouzským parkem o třech terasách se dostanete k půvabnému rokokovému letohrádku Dardanely. V reprezentačním sále letohrádku, který je vyzdoben rokokovými freskami, jsou pořádány koncerty. V letohrádku se nachází expozice klávesových hudebních nástrojů, jediná svého druhu na Slovensku.

10. Levoča je královnou Spiše, zapsaná do památek UNESCO

Starobylé město Levoča, které patří k nejkrásnějším městům na Slovensku, bývá nazýváno královnou Spiše. Město vzniklo v polovině 13. století poblíže Staré Levoče, zničené Tatary v roce 1241. Bylo založeno na strategicky důležité křižovatce cest z Pobaltí na Balkánský poloostrov a z východních zemí na západ. Výhodná poloha tohoto svobodného královského města na důležité křižovatce evropských cest a dále pak různá práva a výsady měly největší vliv na jeho rozvoj. Levoča se tak postupně stala nejvýznamnějším městem Spiše a patřila rovněž k nejvýznamnějším městům v uherském království. Město mělo právo skladu, právo dolovat rudu, právo lovit zvěř, právo rybolovu, zejména však právo vykonávat řemesla a obchodovat. V roce 1419 byli levočtí kupci dokonce osvobozeni od placení zvláštní daně, takzvaného třicátka, což jim umožnilo volně se pohybovat a obchodovat po celé Evropě. Bohatství a rozkvět města je dodnes patrný z krásných zachovalých historických a kulturních památek.

Na náměstí Mistra Pavla a v přilehlých ulicích stojí krásné gotické, renesanční a barokní měšťanské domy. Na tomto náměstí najdete taky volně stojící gotický kostel sv. Jakuba, který patří ke gotickým skvostům na Slovensku. V kostele se zachovaly gotické nástěnné malby ze 14. a 15.

století, představující galerii středověkého umění. V kostele stojí nejvyšší gotický dřevěný oltář na světě, měřící 18,62 m. Toto vynikající řezbářské dílo Mistra Pavla z Levoče, umělce světového významu, pochází z let 1507 až 1511. Oltáři dominují tři sochy v nadživotní velikosti, nalevo socha sv. Jakuba, uprostřed socha Madony s Ježíškem a napravo socha sv. Jana Evangelisty. Součástí spodní části oltáře je sousoší Poslední večeře Páně. Na náměstí taky stojí evangelický empírový kostel s mohutnou kopulí z první poloviny 19. století.

Spišské muzeum v Levoči

Spišské muzeum v Levoči má sídlo ve třech domech na náměstí. Vedle kostela sv. Jakuba stojí bývalá levočská radnice s cennými renesančními arkádami, renesančními portály a novorenesančními štíty. Součástí radnice je zvonice. V radnici sídlí Spišské muzeum s bohatými sbírkami z historie města a cechovními a uměleckými památkami. Nedaleko radnice stojí renesanční pranýř, klíčka hanby.

Dům Mistra Pavla z Levoče z 15. století stojí na východní straně náměstí. Jedná se o poschodový dům s dvorem a lodžií, na výzdobě fasády dominuje motiv mušle. Dům je rovněž sídlem Spišského muzea s expozicí dokumentující díla Mistra Pavla z Levoče.

Další sídlo má Spišské muzeum v historickém domě na jihozápadním rohu náměstí. V tomto paláci s arkádami najdete nejkrásnější díla gotického, renesančního a barokního umění.

Při západní straně městských hradeb byl ve 14. století postaven klášter a kostel minoritů. Klášter byl později částečně barokně upraven a počátkem 20. století zde byla přistavěna zajímavá budova gymnázia. V kostele sv. Ladislava spatříte cenné gotické nástěnné malby a bohaté barokní oltáře. Poblíže tohoto kostela stojí barokní mariánský sloup. Nedaleko Košické brány zase stojí barokní, takzvaný nový klášter a kostel minoritů. Zdejší kostel sv. Ducha patří k nejkrásnějším barokním kostelům Spiše. Je v něm velmi cenné barokní zařízení s bohatou barokní výmalbou, původními lavicemi a varhanami. Kostel sv. Ducha prostě patří k barokním skvostům.

Středověké městské opevnění

Mohutné městské hradby budované od 14. století s hranolovými věžemi a pozdějšími baštami se z velké části zachovaly na severní, východní

a západní straně historického jádra města, o celkové délce 2,5 km. Z městských bran se zachovala Menhardova brána a Košická brána. Historické jádro města Levoče bylo zapsáno do památek UNESCO.

Poutní místo Mariánská hora

Severně od města Levoče se zdvihají Levočské vrchy. Nad městem se zvedá Mariánská hora 760 m. n. m., která je nejvýznamnějším poutním místem na Slovensku. Na Mariánské hoře stojí novogotický poutní kostel Navštívení Panny Marie z počátku 20. století. Zde se každoročně v červenci setkávají účastníci největší poutě na Slovensku.

11. Spišský hrad a okolní památky zapsané do památek UNESCO

Slovenská oblast Spiše je krajem nejenom krásné přírody, ale taky hodnotných historických a kulturních památek. Mnohé z nich jsem už v tomto průvodci popsal, například památky v Popradu, Spišské Sobotě, Staré Ľubovni, Kežmarku a Levoči, která je zapsána do památek UNESCO. Nacházejí se zde však ještě další vzácné a jedinečné památky, které byly zapsány do památek UNESCO. Jsou to Spišský hrad, Spišské Podhradie, Spišská Kapitula a kostel sv. Ducha v Žehre. Tyto všechny památky jsou od sebe vzdáleny jen několik kilometrů, takže si je můžete pohodlně prohlédnout během jednoho dne.

Spišský hrad

Tento největší hrad na Slovensku a jeden z největších hradů v Evropě vytváří působivou dominantu celého Spiše. Majestátní hrad na travertinové skále 634 m. n. m., byl založen jako královský již počátkem 12. století a chránil takzvanou Velkou cestu, která vedla z jihu ze Středomoří přes Spiš k Baltu. Podle Spišského hradu byl pojmenován celý kraj jako Spiš. K hradu se dostanete po žlutě značené turistické cestě z městečka Spišského Podhradie.

Na hradě sídlil Spišský župan, který zastupoval uherského krále. V roce 1241 hrad jako jeden z mála odolal tatarskému nájezdu a v letech 1275 až 1280 byl sídlem královny Alžběty, matky uherského krále Ladislava IV. V roce 1443 se na hradě usídlil Jan Jiskra z Brandýsa a hrad sloužil jako vojenská základna bratříků. V roce 1464 přechází tento královský hrad do rukou šlechty a postupně se zde vystřídaly šlechtické rody Zápoľských, Thurzů a Csákyů. V roce 1780 hrad vyhořel a stal se zříceninou.

Na Spišském hradě probíhá od roku 1970 komplexní rekonstrukce a postupně jsou zpřístupněny jednotlivé objekty. Jádrem hradu tvoří mohutná kulatá strážní věž, románský palác, gotická kaple a palác Zápoľských. Na celkem pěti nádvořích uvidíte zříceniny hradních staveb ze 13. až 17. století. Muzejní expozice představuje dějiny hradu a středověkých zbraní. Z archeologických sbírek vynikají četné nálezy starých mincí. Můžete si rovněž prohlédnout hradní kapli, hradní kuchyni a ložnici.

Na dolním nádvoří byly zakonzervovány základy velké srubové stavby keltského lidu. Velmi zajímavá je rovněž náznaková rekonstrukce obranné pevnůstky Jana Jiskry z Brandýsa. Jako vyhlídková cesta slouží hradební zeď dolního nádvoří.

Z válcové strážní věže je krásný výhled na okolní krajinu. Na západě spatříte městečko Spišské Podhradie a za ním při dobré viditelnosti taky Vysoké Tatry. Na severozápadě a severu vystupují Levočské vrchy. Na východě se táhnou hřebeny pohoří Branisko, na jihu spatříte Volovské vrchy a za nimi Slovenské rudohoří. Na jihozápadě vystupují hory Slovenského ráje.

Na svahu Spišského hradního vrchu se nachází Geoglyf, plastická kresba na zemi vyskládaná z kamenů. Tento Geoglyf, zobrazující koně z keltské mince, vytvořil v roce 2008 známý australský umělec A. Roger na úctyhodné ploše jednoho hektaru.

Spišské Podhradie

Na západním úpatí vrchu Spišského hradu se z původní osady vyvinulo město Spišské Podhradie, které již v roce 1271 patřilo do společenství spišských měst. Spišské Podhradie mělo výhodnou polohu na hlavní cestě z Levoče do Prešova, ze které se odbočovalo do Spišských Vlachů.

Ve městě se zachoval gotický kostel Narození Panny Marie opevněný hradbou a přístupný gotickou vstupní branou. V kostele se nachází gotická plastika Madony a gotický křídlový oltář sv. Kateřiny. Na zdejším náměstí stojí renesanční radnice a barokní mariánský sloup se sochou Immaculaty. Na západní straně náměstí najdete barokní kostel sv. Jana z Boha a klášter milosrdných bratří. Zařízení kostela je rovněž barokní. Evangelický kostel je klasicistní stavbou z počátku 19. století.

Spišská Kapitula

Spišská Kapitula, samostatná církevní osada na vrchu sv. Martina, která vznikla ve 12. století, byla sídlem církevní správy Spiše. V roce 1776 zde bylo založeno samostatné Spišské biskupství. Tato církevní osada byla opevněna souvislou, dodnes zachovanou hradební zdí, zpevněnou baštami a Dolní a Horní branou. Církevní osadou prochází jediná ulice, po jejích stranách stojí kanovnícké domy, bývalý seminář s učitelským ústavem, hodinová věž, katedrála sv. Martina a biskupský palác.

Katedrální a kapitulní kostel sv. Martina se dvěma věžemi, patří k nejvýznamnějším románským stavbám na Slovensku. V kostele je pěkná gotická freska korunování Karla I. Roberta z Anjou na uherského krále, románská socha Leo Albus, Bílý lev a vzácně zachovalý soubor pozdně gotických oltářů. Můžete si tak například prohlédnout oltáře Tří králů, sv. Michala, smrti Panny Marie nebo korunování Panny Marie. V kostele jsou taky renesanční náhrobky šlechtického rodu Zápoľských a barokní lavice s reliéfy ze života Krista. Poblíže katedrály stojí barokní sloup sv. Jana Nepomuckého.

Kostel sv. Ducha v Žehre

Ve venkovském kostele sv. Ducha v Žehre jsou překrásné středověké fresky. Poněvadž ve středověku byla většina lidí negramotných, fresky tvořily vlastně takovou obrazovou galerii biblických příběhů a poučení a pomáhaly tak věřícím se seznamovat s hlavními zásadami křesťanského učení. Ve většině kostelů byly původní fresky přemalovány nebo dokonce zanikly, ale právě ve zdejším kostele se je podařilo obnovit v celé jejich středověké kráse.

Můžete si tak prohlédnout cyklus maleb mariánských a christologických, malbu Nejsvětější Trojice, Madony nebo Krista v mandrole. Je zde taky malba Ukřižování a výjevy ze života Krista, svatoladislavská legenda a strom života. Zařízení kostela je barokní. Kostel sv. Ducha v Žehre tvoří taky zajímavou dominantu okolní krajiny.

12. Z Bardejova, perly Šariše, na hrad Zborov

Šariš je svérázný region na severovýchodě Slovenska s krásnou přírodou a lidovou architekturou. Můžete zde navštívit starobylé město Bardejov nebo Prešov a k výletům lákají taky zalesněné Nízké Beskydy, Čergov a Slánské vrchy. V okolí Dukelského průsmyku je mnoho malých vesniček s půvabnými dřevěnými kostelíky. Místní obyvatelé jsou těmi pravými „Východniari“ a na severu tohoto regionu žijí taky Ukrajinci a Rusíni.

Bardejov

Bardejov je královské město, které si jako jedno z mála evropských měst zachovalo svůj středověký ráz. Město leží v krásném historickém regionu Šariše na východním Slovensku, poblíže hranice s Polskem. Původně slovanská osada, založená ve 13. století na obchodní cestě do Polska, byla dosídlena německými kolonisty ze Slezska. V roce 1376 se Bardejov stal svobodným královským městem se stejnými městskými výsadami jako měly města Budín a Košice. Ve středověku město vzkvétalo, zejména díky zdejší výrobě plátna. Město mělo taky právo skladu a místní kupci měli povolení volného pohybu po uherském království bez placení královských mýt. V 17. a 18. v období četných stavovských povstání sice došlo k úpadku města, na druhé straně si však město až do dnešní doby zachovalo svůj středověký charakter.

Historickým centrem města je Radniční náměstí. Toto náměstí je lemováno gotickými, renesančními a barokními měšťanskými domy. Na severní straně Radničního náměstí stojí gotický kostel sv. Egídia. Jeho výzdoba je skutečně skvostná. Je zde jedenáct gotických dřevěných křídlových oltářů a mnoho dalších předmětů vysoké umělecké hodnoty.

Z gotických oltářů z 15. století je vynikající oltář s Pannou Marií, sv. Petrem, sv. Pavlem, sv. Hedvikou a sv. Janem Evangelistou, který vytvořil Mistr Štěpán z Košic. Tomuto Mistrovi je taky připisován oltář s motivem narození Ježíše Krista. Další velmi hodnotný je oltář Ukřižování se čtyřmi proroky. Velmi pěkný je rovněž oltář sv. Barbory. Kostelní věž je veřejnosti přístupná a je odtud pěkný pohled na město a půvabnou krajinu Šariše.

Šarišské muzeum

Šarišské muzeum v Bardejově má sídlo ve třech historických budovách. Radnice ve středu náměstí je skvělou ukázkou pozdně gotického slohu obohaceného prvky italské renesance. Jsou zde umístěny expozice věnované historii města, řemeslnické výrobě, cechům a výtvarnému umění. V dalším historickém domě na náměstí má Šarišské muzeum umístěnou expozici o ikonách, kterou by měli navštívit všichni milovníci umění. Jsou zde vystaveny ikony – přenosné svaté obrazy z karpatského regionu z období od 16. do 19. století. V historickém domě v Rhodyho ulici je zase umístěná přírodovědná expozice věnována přírodě severovýchodního Slovenska a její ochraně.

Židovské suburbium

V Bardejově se taky zachovalo původní židovské suburbium, postavené koncem 18. století. Bylo postavené podle přísných talmudských předpisů. Součástí této samostatné židovské čtvrti jsou lázně, synagoga, hřbitov, obytné a hospodářské budovy.

Středověké městské opevnění

Chloubou Bardejova je středověké městské opevnění. Městské hradby jsou zpevněny dvaceti baštami a z původních čtyř městských bran se zachovaly dvě, Horní a Dolní brána. Každý, kdo si chce vytvořit představu o tom, jak

původně vypadalo evropské opevněné město, měl by Bardejov navštívit. Historické jádro města bylo zapsáno do památek UNESCO.

Bardejovské lázně

V pěkném, lesnatém prostředí, jen čtyři kilometry severně od Bardejova, vznikly jedny z nejnavštěvovanějších lázní na Slovensku. Zdejší léčivé minerální prameny byly známy již ve středověku. V Bardejovských lázních se léčí zejména nemoci trávicího ústrojí, látkové výměny a horních cest dýchacích. V lázních se nachází pěkná socha rakousko – uherské císařovny Alžběty zvané Sisi, která zdejší lázně navštívila. Do lázní přijeli taky další korunovaní návštěvníci, například císař Josef II., nebo ruský car Alexandr I.

Šarišské muzeum

V Rákocziho vile je umístěna expozice Šarišského muzea, která je věnována historii Bardejovských lázní. Je zde instalováno taky zařízení dobové lékárny z 19. století. Národopisná expozice zase prezentuje kroje, domácí výrobu a výrobky lidových řemeslníků z horního Šariše.

Skanzen v Bardejovských lázních

Skanzen v Bardejovských lázních je nejstarším skanzenem na Slovensku. Jsou zde umístěny lidové dřevěné a obytné budovy z oblasti horního Šariše a severního Zemplína. V expozici jsou rovněž dva půvabné barokní dřevěné kostelíky. Je to kostel sv. Mikuláše z obce Mikulášovej a kostel pocházející z obce Zboj. Skanzen je zasazen v krásné krajině jehličnatých a listnatých lesů.

Hrad Zborov

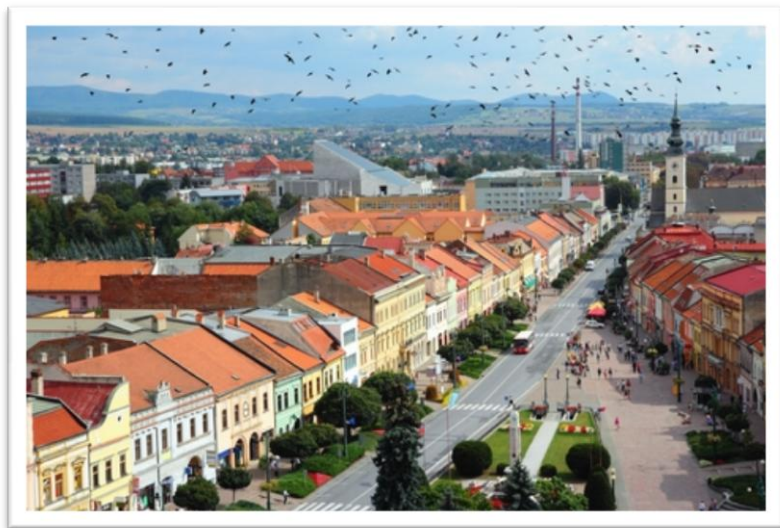
Hrad Zborov stojí na zalesněném kopci 474 m. n. m. nad obcí Zborov, jen asi 6 km severně od města Bardejova. Hradní kopec je porostlý původním jedlo – bukovým lesem se staletými stromy. K hradu se dostanete po červeně značené turistické cestě z obce Zborov. Lázeňskými hosty je velmi oblíbená žlutě značená turistická cesta, která ke hradu vede z Bardejovských lázní přes obec Dlhou Lúku.

Královský Zborovský hrad byl založený v roce 1317 na ochranu uhersko – polské obchodní cesty. Později se v jeho držení vystřídal několik šlechtických rodů a to již byl zdejší hrad centrem rozlehlého panství. Šlechtický rod Serédyů nechal v polovině 16. století menší gotický hrad přebudovat na reprezentační sídlo a mohutnou renesanční pevnost. Zdejší hrad patřil k nejpevnějším hradům na Slovensku.

V roce 1601 získal hrad a zdejší panství známý šlechtický rod Rákoczyů. V této době však již význam hradu pomalu upadal, neboť panstvo si nechalo postavit v jeho okolí několik pohodlných kaštelů. V roce 1684 byl hrad jako sídlo vzbouřenců císařským vojskem dobyt a rozbořen.

Zříceniny hradu vás překvapí svou mohutností. Dnes zde uvidíte zbytky hradního paláce, několika věží a bašt, zbytky hradní kaple, hospodářských budov a bašt. Z hradu na západě spatříte horu Stebnickou Maguru s televizním vysílačem. Na severu vystupují kopce Nízkých Beskyd na slovensko – polském pomezí a na jihozápadě se táhnou hřebeny hor pohoří Čergov.

13. Z Prešova do Dubníku za drahými opály

Prešov je metropolí Šariše a třetím největším městem na Slovensku. Původně tržní osada vznikla ve 13. století v severní části Košické kotliny, na důležité obchodní cestě do Polska. Ještě ve 13. století se slovenské obyvatelstvo této tržní osady rozšířilo o německé a maďarské kolonisty a městská práva osada získala v roce 1299. V roce 1374 se Prešov stal svobodným královským městem a dochází k jeho velkému rozvoji, nejenom díky kvalitní řemeslné výrobě, ale taky vzhledem k výnosnému obchodu s vínem. V roce 1572 se ve velkém začalo s těžbou soli. V období několika stavovských povstání v 17. a 18. století došlo sice k úpadku města, ale v 19. století se mu pro vysokou úroveň kultury, vzdělanosti a školství přezdívalo „Atény nad Torysou.“

Hlavní ulice tvoří vlastně velké náměstí čochkovitého tvaru, které je centrem města. Na náměstí stojí monumentální gotický kostel sv. Mikuláše s cennými gotickými nástěnnými malbami. Kostelní věž je veřejnosti přístupná a je odtud pěkný pohled na město a Košickou kotlinu. Na tomto náměstí najdete taky renesanční, barokně upravený, evangelický kostel a nedaleko něj Evangelické kolegium ze 17. století, které patřilo mezi velmi významné historické školy v Uhersku.

Přímo na budově Evangelického kolegia je umístěn pomník obětem takzvaných „prešovských jatek.“ V roce 1687, po likvidaci jednoho

stavovského povstání, které podporovali rovněž prešovští měšťané, nechal velitel císařského vojska generál Caraffa mučit a následně popravit 24 měšťanů a nižších šlechticů. Na náměstí stojí taky barokní mariánské sousoší a Neptunova fontána z počátku 19. století. Na průčelí historické budovy, hned vedle barokního mariánského sousoší, byly do ciferníku hodin vloženy drahé opály z Dubníku. V Prešově najdete rovněž několik významných muzeí a Šarišskou galerii.

Krajské muzeum v Prešově

Krajské muzeum v Prešově má sídlo v krásném renesančním Rákocziho paláci na východní straně náměstí. Můžete si zde například prohlédnout historický nábytek ze šlechtických rezidencí z regionu Šariše a bohatých prešovských měšťanů z 18. až počátku 20. století. Dále pak expozici věnovanou historii města Prešova, expozici historických hodin a expozici věnovanou salašnictví na Šariši.

Šarišská galerie v Prešově

Šarišská galerie má sídlo v jednom renesančním domě na náměstí. Je zde umístěna rozsáhlá sbírka sakrálního umění z 15. až 19. století, čítající více než 130 exponátů. Jsou zde zastoupena gotická, renesanční a barokní sakrální umělecká díla, zejména ze Slovenska. Velmi pěkná je taky sbírka zdejších ikon – přenosných svatých obrazů z 16. až 18. století.

Muzeum vín v Prešově

Barokní radnice s průjezdem stojí na náměstí a rohu Floriánovy ulice. Již v 16. století byly pod touto radnicí rozsáhlé vinné sklepy a dnes je v části těchto sklepů Muzeum vín. Je zde umístěna expozice zejména lahvových vín nejenom ze všech regionů Slovenska a Moravy, ale taky z mnoha dalších zemí světa. Je zde umístěno více než 1500 druhů vína a v muzejní prodejně si taky můžete nějaké to lahodné víno zakoupit.

Muzeum Rusínské kultury v Prešově

Muzeum Rusínské kultury v Prešově má sídlo v Masarykově ulici a je součástí Slovenského národního muzea v Bratislavě. Návštěvníci se zde seznámí s moderními dějinami Rusínů na Slovensku, s knižními publikacemi o Rusínech a pro Rusíny a taky si prohlédnou ikony a staré písemnosti z řeckokatolických a pravoslavných církví působících na území Slovenska.

Židovské muzeum v Prešově

Židovské muzeum v Prešově má sídlo v ortodoxní synagoze v Okružní ulici. Tato synagoga byla postavena v novorománsko – maurském slohu a dodnes slouží svému účelu. Ve zdejší expozici Židovského muzea se nachází velmi cenný soubor judaik z první poloviny 20. století.

Ve městě stojí rovněž barokní františkánský kostel sv. Josefa se dvěma věžemi a barokním klášterem. Řeckokatolický katedrálí chrám sv. Jana Křtitele je barokní stavbou a vedle něj stojí řeckokatolický klasicistní arcibiskupský palác. V kostele sv. Jana Křtitele se nachází kopie Turínského plátna, v Čechách je další kopie Turínského plátna uložena v klášteře v Broumově. Ve městě najdete rovněž pravoslavný katedrálí chrám sv. Alexandra Něvského, postavený v první polovině 20. století v ruském stylu. Ve městě se zachovala taky část opevnění, hradby, Floriánová brána a jedna bašta.

Solivar

Solivar byl samostatnou hornickou obcí, dnes je však součástí Prešova. Zdejší bohatá naleziště soli byla známá odpradávná. V roce 1572 se začala zdejší sůl těžit ve velkém, ale v roce 1752 byly solné doly zaplavené vodou, takže se přešlo na těžbu solanky – rozpuštěné soli. V 19. století byla těžba a zpracování soli zmodernizována a ve 20. století byla zahájena nová, velkokapacitní těžba a výroba soli. V Solivaru si můžete prohlédnout těžební a solivarnické objekty, ve kterých je umístěna expozice věnována dějinám těžby a výroby soli. Nově zrekonstruovaný barokní sklad soli je dominantou Solivaru.

Letní koupaliště Plaza Beach Solivar

V Solivaru se nachází vskutku nevšední letní koupaliště. Je zde plavecký bazén s velkou skluzavkou, bazén pro dospělé s dvěma lagunami a dětský

bazén se skalním hradem, jeskyní, vodními děly a skluzavkou. Travnaté pláže jsou osázeny palmami. V areálu se nachází taky suchozemský maják, ze kterého je pěkný výhled na město Prešov a Vysoké Tatry. V areálu koupaliště je rovněž občerstvení a parkoviště.

Barokní Kalvárie nad Prešovem

Na návrší nad městem stojí pěkný barokní areál Kalvárie s kostelem sv. kříže a 14. kapličkami, včetně kaple Svatých schodů. Barokní kalvárie nad Prešovem je výraznou krajinnou dominantou dolního Šariše.

Drahý opál z Dubníku

Drahý opál svou hrou duhových barev fascinuje člověka již od starověku. Vyznačuje se dokonalou hrou barev, takzvanou opalescencí. Ta je způsobena lomem paprsků bílého světla uvnitř kamenů. Drahé opály se od starověku až do 19. století těžily pouze v dolech na východním Slovensku nedaleko Prešova, ve Slánských vrších, v okolí obcí Dubník a Červenica. V polovině 15. století ve zdejších opálových dolech pracovalo více než tři sta horníků. Proslulá a bohatá naleziště drahého opálu v jižní Austrálii byla objevena až v roce 1875.

Drahý opál z Dubníku patřil mezi nejvyhledávanější drahokamy světové aristokracie. Velkému zájmu se těšil zejména mezi členy rodiny císaře Napoleona. Nejslavnější opál zvaný Trojský oheň byl oblíbeným šperkem císařovny Josefíny. Největší opál zvaný Harlekýn byl nalezen v roce 1775 na dně potoka v obci Dubník. Harlekýn vážil 607 gramů, jeho cena byla stanovena na půl milionu amerických dolarů a dnes se nachází v Přírodovědném muzeu ve Vídni.

Těžba v Dubnických opálových dolech byla sice ukončena v roce 1922, ale zdejší ložiska zdaleka nebyla zcela vytěžena. Tak zde občas proběhne nová pokusná těžba opálu, zatím však bez valného úspěchu. Zdejší opály si můžete například prohlédnout v centru Prešova. Na severní straně náměstí, nazývaném Hlavní ulice, byly opály vloženy do ciferníku hodin, které jsou umístěny na průčelí budovy hned vedle barokního mariánského sousoší.

V okolí dnes již zaniklé hornické osady Dubník se z dřívějších bohatých opálových dolů zachoval labyrint zhruba 20 km chodeb a štol. Severně od obce Červenice byla zpřístupněna asi 1,5 km dlouhá štola Viliam. Než se vydáte do této štoly, bude vám zapůjčen hornický plášť, lampa a přilba.

Nezapomeňte si vzít dobrou a pevnou obuv. V malém místním muzeu si můžete prohlédnout krásné, vybroušené drahé opály. Mnozí turisté taky využijí možnosti za poplatek vyhledávat opály ve vytěžené hlušině haldy u štoly Viliam. Musí si však takovéto hledání opálu předem rezervovat. Někteří mají takové štěstí, že si sebou odnesou nějaký ten vlastnoručně nalezený drahý opál.

14. Ze Šarišského hradu na Kapušianský hrad

Jen asi 5 km severozápadně od Prešova leží městečko Velký Šariš. Původní tržní osada získala v roce 1299 výsady svobodného královského města. V 15. století se však toto město spolu se zdejším hradem dostalo do vlastnictví šlechtického rodu Perényiů a jeho význam upadal. Velký Šariš se stal toliko poddanským městečkem zemědělského charakteru. Ve městě stojí známý pivovar, ve kterém se vyrábí několik druhů piva.

Městské muzeum a galerie ve Velkém Šariši

Ve Velkém Šariši najdete gotický kostel sv. Jakuba Staršího a naproti tomuto kostelu v budově staré fary má sídlo Městské muzeum a galerie. Návštěvníci si zde mohou prohlédnout expozici o historii Šarišského hradu a expozici o místním pivovarnictví. V galerii se konají pravidelné výstavy výtvarného umění.

Šarišský hrad

Nad městečkem Velký Šariš se zvedá zalesněný kopec sopečného původu 570 m. n. m. Na tomto kopci stojí Šarišský hrad. Na hrad se dostanete z městečka po žlutě značené turistické cestě.

Královský hrad byl postavený v polovině 13. století na ochranu důležité obchodní cesty. Byl sídlem královské správy a sídlil zde župan. Jméno hradu se přeneslo na celé spravované území, které se nazývalo Šarišskou župou. Na svých cestách na tomto hradu přechodně pobývali uherští králové, například Béla II., Béla IV., či Ladislav IV.

V roce 1436 se hrad dostal do vlastnictví šlechtického rodu Perényiů. V letech 1441 až 1460 jej držel velitel bratříků Jan Jiskra z Brandýsa. Pak opět hrad připadl šlechtickému rodu Perényiů. Právě Perényiové hrad důkladně opevnili a rozšířili o několik obytných a hospodářských budov.

V roce 1642 hrad přešel do vlastnictví šlechtického rodu Rákocziů, avšak již v roce 1660 náhodná exploze střelného prachu hrad značně poškodila. Jeho definitivní zkázu ještě urychlil nesmyslný zásah tehdejšího hradního kapitána, který v roce 1687 nechal podpálit poškozené budovy a hrad se stal zříceninou.

Šarišský hrad patří mezi největší slovenské hrady. Poměrně dobře se zachovalo jeho vnější opevnění s baštami a hlavní vstupní branou. Hlavní dominantou hradu je dnes částečně zřícená mohutná hranolová věž. Dále zde

uvidíte zbytky obvodového zdiva hradního paláce, menších věží a hospodářských a obytných budov. Z hradu je pěkný výhled do okolí. Na severozápadě spatříte pohoří Čergov, na východě pak na kopci stojící Kapušianský hrad. Na jihovýchodě se rozkládá město Prešov a za ním Slánské vrchy. Na jihu a jihozápadě se táhnou hřebeny Šarišské vrchoviny a za ní vystupují hory Slovenského rudohoří. Na západě se zase zvedá pohoří Branisko.

Kapušianský hrad

Kapušianský hrad stojí na částečně zalesněném kopci 494 m. n. m. nad obcí Kapušany, jen několik kilometrů severovýchodně od Prešova. K hradu se dostanete z obce Kapušany po zeleně značené turistické cestě.

Hrad byl postaven na místě staršího slovanského hradiště v polovině 13. století a chránil královskou cestu z Uher do Polska. V roce 1312 byl hrad dobyt královským vojskem a postupně zpusnul. Někdy kolem roku 1410 hrad obnovil šlechtic Andrej Kappy, jehož šlechtický rod držel Kapušianské panství až do roku 1918. V druhé polovině 16. století byl hrad znovu přestavěn a důkladně opevněn, aby odolal případnému útoku Turků. Počátkem 18. století se hradu zmocnil velitel vojsk Františka Rákocziho II. Telekessy, který v roce 1709 hrad nechal podpálit. Hrad byl sice ještě provizorně opraven, avšak na základě rozhodnutí uherského sněmu byl v roce 1715 rozbořen.

Na hradu dodnes najdete vysoké zbytky kamenných zdí předhradního opevnění a mohutné gotické čtverhranné věže. Na horním hradu se zachovaly zbytky hradního paláce. Zřícenina hradu je velmi malebná a tvoří výraznou dominantu celého kraje. Z hradu je pěkný pohled na obec Kapušany a na jihovýchodě spatříte Slánské vrchy. Na západě se tyčí Šarišský hrad a na jihozápadě lze dohlédnout až k Prešovu a na Šarišskou vrchovinu.

15. Z Dukly do Svidníku a okolní dřevěné kostelíky

Dukelský průsmyk 502 m. n. m. je nejnižším sedlem v dlouhém hřebeni Nízkých Beskyd, a proto zde tradičně procházely obchodní stezky do Polska.

Dukelský průsmyk se stal na podzim roku 1944 dějištěm těžkých bojů, při nichž se Sovětská vojska včetně 1. Československého armádního sboru pokoušela přes německé obranné linie proniknout na území bývalého Československa. Během bojů, které začaly 6. září 1944 a trvaly 87 dnů, padlo, bylo zraněno nebo se stalo nezvěstnými 6500 československých vojáků, 52000 německých vojáků a 86000 sovětských vojáků.

V roce 1949 byl u silnice, poblíž velkého parkoviště a nedaleko hraničního přechodu do Polska, postaven 28 m vysoký památník Československé lidové armády ve tvaru pylonu. U tohoto památníku se nachází vojenský hřbitov s 569 padlými československými vojáky. Když budete pokračovat po asfaltové silničce, zhruba po 1 km dojdete k vyhlídkové věži, která byla postavena v roce 1974 a měří 49 m. Je odtud pěkný výhled na místa, kde probíhaly boje a na okolní kopce při hranici mezi Slovenskem a Polskem.

Svidník

Svidník byl zemědělskou obcí již ve 14. století. Po 2. světové válce došlo ke spojení obcí Vyšný a Nižný Svidník a v souvislosti s novou výstavbou dochází rovněž k růstu obyvatel. Na město byl Svidník povýšen v roce 1964.

Vojenské muzeum ve Svidníku

Vojenské muzeum ve Svidníku najdete v Bardejovské ulici. Budova muzea svým tvarem připomíná protitankovou minu. Jsou zde umístěny zajímavé expozice z vojenských dějin z oblasti Dukelského průsmyku z let 1914 až 1945. Na louce u muzea je volně přístupná historická vojenská technika. Západně od tohoto muzea stojí monumentální památník Sovětské armády s vysokým pylonem. Památník nám připomíná památku padlých sovětských a československých vojáků ve zdejších bojích na podzim roku 1944. Je rovněž místem posledního odpočinku celkem devíti tisíc padlých vojáků.

Muzeum ukrajinsko – rusínské kultury ve Svidníku

V centru města stojí Muzeum ukrajinsko – rusínské kultury. Právě Svidník je nejsevernější oblasti na Slovensku kde žijí Rusíni. Rusíni jsou národnostní menšinou, která patří k východním Slovanům. V muzeu je představen vývoj obývání odívání a písemnictví a nachází se zde rovněž mnoho uměleckých a řemeslnických výrobků. Jedna expozice je taky věnována zdejší fauně.

Skansen ve Svidníku

Skansen ve Svidníku je součástí Muzea ukrajinsko – rusínské kultury a najdete jej ve svahu na jihozápadním okraji města. Jsou zde umístěny typické, plně vybavené lidové stavby ze severního Šariše a Zemplína. Dominantou skanzenu je barokní dřevěný kostel karpatského typu z Novej Poianky a stojí zde taky větrný a vodní mlýn, formanská krčma, vesnický obchod a hospodářské budovy. Na skansen navazuje areál moderního amfiteátru, ve kterém se každoročně v měsíci červnu konají velké folklorní slavnosti Rusínů a Ukrajinců na Slovensku.

Rozhledny v okolí Svidníku

Na Slovensku je sice málo rozhleden, je zde však hodně starých hradů na kopcích, s krásnou vyhlídkou na okolní krajinu. Mnohé zdejší hrady jsou popsány právě v těchto turistických průvodcích věnovaných Slovensku.

V okolí Svidníku na severním Šariši však najdete hned pět rozhleden. Tři rozhledny nedaleko Svidníku jsou jednoduché dřevěné stavby. První z nich stojí západně od města na Čierné hoře 667 m. n. m., druhá pak severně na vrchu Rohuľa 595 m. n. m. a třetí na pohraničním vrchu Stávok 752 m. n. m. Další rozhledna se nachází na Dukelském průsmyku a poslední pátá rozhledna stojí na hoře Paseky 844 m. n. m. nad Kalinovem. Ze zdejších rozhleden je pěkný výhled na Nízké Beskydy.

Dřevěné kostelíky na severním Šariši

Na východě Slovenska se nachází několik desítek dřevěných kostelíků karpatského typu a některé z nich byly dokonce zapsány do památek UNESCO. Nejvíce půvabných dřevěných kostelíků najdete v oblasti severního

Šariše a Horního Zemplína a některé z nich budou popsány právě v tomto turistickém průvodci.

Ladomírová

V obci Ladomírová stojí pravoslavný kostel sv. archanděla Michaela, který byl postavený v první polovině 20. století ve staroruském a byzantském slohu. Je vyzdobený ikonami a freskami a jsou v něm uloženy ostatky sv. Jana Křtitele a sv. Panteletiona. Tento kostel je významným poutním místem.

V jižní části obci stojí barokní dřevěný řeckokatolický kostelík, který je rovněž zasvěcen sv. archandělu Michaeli s hlavní věží a dvěma věžičkami. V kostele je cenný barokní ikonostas. Kostel je obehnan dřevěným oplocením se vstupní brankou a samostatně stojící zvonící a byl zapsán do památek UNESCO.

Korejovce

V malé obci Korejovce stojí barokní řeckokatolický kostelík Zášitý Přesvaté Bohorodičky zdobený ikonostasem a vyřezávanými carskými vraty.

Bodružal

V obci Bodružal najdete velmi cenný barokní řeckokatolický kostelík sv. Mikuláše již z roku 1658. Tento kostelík je rovněž zapsán do památek UNESCO.

Nižný Komárnik

V obci Nižný Komárnik se nachází zajímavý dřevěný řeckokatolický kostel Záštiny Přesvaté Bohorodičky z první poloviny 20. století. Kostel má centrální dřevěnou kopuli a tři věžičky. Jeho ikonostas je barokní.

Vyšný Komárnik

V sousední obci Vyšný Komárnik stojí dřevěný řeckokatolický kostelík sv. Kosmy a sv. Damiána z první poloviny 20. století.

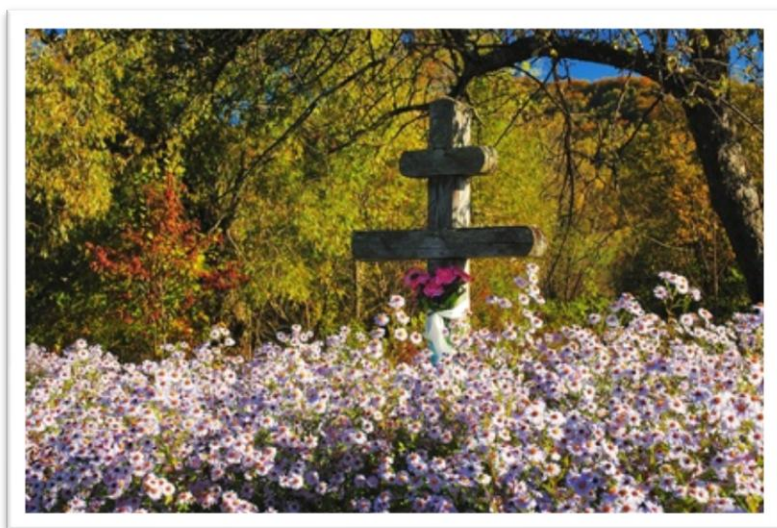
Potoky

V obci Potoky najdete nově zrekonstruovaný barokní řeckokatolický kostelík sv. Paraskavi. Kostel má vysokou hlavní věž, dvě další věžičky a samostatně stojící zvonici. V kostele se zachovaly původní barokní nástěnné malby s rostlinnými ornamenty a rovněž bohatý ikonostas pochází z doby baroka.

16. Na poloniny a okolní dřevěné kostelíky

Horní Zemplín je svérázný region na severovýchodě země s malebnými vesničkami s rusínskými a ukrajinskými obyvateli a půvabnými pravoslavnými a řeckokatolickými kostelíky. Na pomezí Polska, Ukrajiny a Slovenska se nacházejí Bukovské vrchy s typickými vrcholovými loukami, které se nazývají poloniny. V městě Humenném zase stojí pěkný barokní zámek a v zámeckém parku se nachází skanzen.

Poloniny

Bukovské vrchy a národní park Poloniny se vyznačují krásnou přírodou, která je člověkem takřka nedotčena. Taky turistů sem zavítá jen velmi málo. Bukovské vrchy jsou porostlé četnými pralesy a na několika místech naleznete taky typické vrcholové východokarpatské louky, jsou to takzvané poloniny. Národní park Poloniny navazuje na polský Biezczaadský národní park a ukrajinský Užanský národní park. Na území národního parku Poloniny rostou pralesovité bukové a bukovo – jedlové pralesy a najdete zde taky typické hřebenové louky, poloniny. V tomto národním parku rovněž volně žije divoká zvěř, rysi, zubři, medvědi a vlci.

Nejvýchodnější bod Slovenska 1207 m. n. m. se nachází pod vrcholem hory Kremenec 1227 m. n. m., na slovensko – polsko – ukrajinském pomezí. Nejvýchodnější bod Slovenska je označen památníkem a cesta k němu vede bukovým pralesem Stužina. Pod vrcholem hory Kremence se nacházejí poloniny a je odtud pěkný výhled na polské území až k vrcholu Wielka Rawka 1307 m. n. m., který se vyznačuje velkými poloninami. Na Horním Zemplině v okolí Bukovských vrchů najdete rovněž půvabné dřevěné kostelíky a o některých z nich se zde taky zmíním.

Topoľa

V malé obci Topoľa stojí barokní dřevěný řeckokatolický kostelík sv. archanděla Michaela se šindelovou střechou, hlavní věží a malou věžičkou.

Ruský Potok

Ve vesnici Ruský Potok najdete barokní dřevěný řeckokatolický kostelík, který je rovněž zasvěcen sv. archandělu Michaelu. V kostelíku je barokní ikonostas a jeho chloubou jsou taky liturgické knihy psané cyrilicí z první poloviny 17. století. Dřevěná zvonice byla postavena až ve 20. století. Ve vesnici stojí rovněž nový pravoslavný kostelík Nanebevzetí Ježíše Krista s typickými cibulovitými báními.

Uličské Krivé

V obci Uličské Krivé stojí půvabný barokní dřevěný řeckokatolický kostelík sv. archanděla Michaela. Kostelík má stupňovitou šindelovou střechu, jednu větší a jednu menší věžičku. Jeho ikonostas je barokní, některé ikony však pocházejí dokonce z období renesance.

Hrabová Roztoka

V obci Hrabová Roztoka najdete dřevěný barokní řeckokatolický kostelík sv. Basilea se šindelovou střechou, mohutnou hlavní věží a jednou menší věžičkou. Jeho ikonostas pochází z období baroka.

Ruská Bystrá

V obci Ruská Bystrá stojí barokní dřevěný řeckokatolický kostelík sv. Mikuláše. Jeho ikonostas je původní z doby baroka. Tento kostelík byl zapsán do památek UNESCO.

17. Ze zámku v Humenném na Brekovský hrad a Jasenovský hrad

Město Humenné leží na soutoku řek Laborec a Cirocha. První písemná zmínka o městě pochází z roku 1317 a dějiny města jsou spjaty s původně neapolským šlechtickým rodem Drugethovců.

Počátkem 14. století si nově zvolený uherský král Karel I. Robert z Anjou přivedl do Uher mnohé své oblíbené italské šlechtice a tak se zde dostal taky šlechtický rod Drugethovců. Za věrné služby tomuto šlechtickému rodu přidělil uherský král rozsáhlé panství na východním Slovensku. Správním střediskem tohoto panství se stalo právě město Humenné, což přispělo k jeho nebývalému rozkvětu. Humenné je dnes průmyslovým, obchodním a kulturním centrem Horního Zemplína.

Ve městě je taky několik pozoruhodných památek. Gotický kostel Všech Svatých patří k nejvýchodnějším gotickým stavbám v Evropě. Tento kostel ze 14. století se později stal klášterním kostelem františkánů. V kostele jsou gotické plastiky sv. Kateřiny a sv. Barbory a zajímavé jsou taky barevné vitráže oken. Kostel Sedmibolesné Panny Marie na Kalvárii je zase zajímavou klasicistní stavbou z první poloviny 19. století.

Řeckokatolický chrám Nanebevzetí Panny Marie je barokní stavbou a velmi pěknou stavbou s báními a kopulemi je pravoslavný kostel sv. Cyrila a sv. Metoděje. Řeckokatolický kostel zaslání sv. Ducha je zase moderní, architektonicky zajímavou kruhovou stavbou.

Za Josefem Švejkem

Na východním Slovensku, nedaleko hranice s Ukrajinou, ve městě Humenném, na vás přece jen dýchne „teplo domova.“ Navštívíte – li zdejší železniční stanici, spatříte zde sochu dobrého vojáka Švejka s dobromyslným úsměvem a neodmyslitelnou fajfkou. Socha je dílem humenského rodáka, sochaře Jaroslava Drotára. Socha Švejka stojí u studny, ze které za 1. světové války tekla ta znamenitá „železitá voda,“ jak popisuje ve svém světovém díle Osudy dobrého vojáka Švejka spisovatel Jaroslav Hašek. Někteří z místních obyvatel tvrdí, že ze slavné „Švejkovy studny“ dodnes teče pitná voda, ale nemějte žádné obavy, že budete odkázáni pouze na tuto vodu. Ve městě je dostatek restauračních zařízení, kde si můžete dopřát taky české pivo, včetně plzeňského piva.

Zámek v Humenném

Náměstí Slobody má pěknou parkovou úpravu se zelení a fontánami a na jeho severní straně stojí monumentální renesančně – barokní zámek s vnitřním nádvořím a zasklenými arkádami. Zámek střeží litinové sochy lvů. Tento zámek je sídlem Vihorlatského muzea.

Můžete si zde například prohlédnout sál Marie Terezie, pojmenovaný podle figurální expozice zobrazující triumfální příchod císařovny do města, nebo sál s galerií uherských králů a portréty panovníků od nejstarších dob až po Habsburky. Velmi zajímavý je rovněž Čínský salón nebo salón ve stylu Ludvíka XVI. se sbírkou zbraní. Najdete zde taky expozici bytové kultury šlechty, přírodovědnou expozici a stálou výstavu z dějin Romů. Na zámku se rovněž konají výstavy výtvarného umění.

Skanzen v Humenném

Zámek v Humenném je obklopen parkem, ve kterém byl postaven skanzen s expozicí lidové architektury Horního Zemplína. Jsou zde vystaveny srubové obytné objekty, zařízená kovářská dílna, mlýn a hospodářské budovy. Nejvýznamnější stavbou skanzenu je barokní dřevěný kostelík sv. archanděla

Michaela z Nové Sedlice. Tento kostel má věž a dvě kopule. V kostele je cenný ikonostas z doby baroka.

Brekovský hrad

Brekovský hrad stojí na zalesněném vápencovém kopci 280 m. n. m., nad obcí Brekov a řekou Laborec, jen asi 4 km jihozápadně od města Humenné. K hradu se dostanete neznačenou cestou z obce Brekova.

Hrad byl založen v druhé polovině 13. století k ochraně důležité uhersko – polské obchodní cesty. Tento hrad od počátku 14. století až do roku 1644 vlastnil významný šlechtický rod Drugethovců a jejich centrem rozsáhlého panství na východním Slovensku bylo město Humenné.

V roce 1466 se na tomto hradu setkal uherský král Matyáš Korvín s polským králem Kazimírem IV. V 16. století byl hrad důkladně opevněn, ale již v roce 1664 jej pobořilo Rákocziho povstalecké vojsko. Hrad byl sice ještě opraven, ale v roce 1684 hrad znovu pobořilo Tököliho kurucké vojsko. Jeho zkázu pak definitivně dokončilo zemětřesení v roce 1778.

Z hradu se zachovaly až třípodlažní zbytky hradního paláce, hospodářských budov, zbytky hradních věží a bašty. Částečně se rovněž zachovala vstupní brána a hradby. Z hradu je pěkný pohled na obec Brekov a řeku Laborec. Na severovýchodě uvidíte město Humenné a na jihovýchodě Humenské vrchy.

Jasenovský hrad

Jasenovský hrad stojí na skalnatém zalesněném kopci 392 m. n. m. v Humenských vrších, nad obcí Jasenov, asi 3 km jižně od města Humenného. K hradu se dostanete z obce Jasenova po modře značené turistické cestě.

Hrad založil ve 13. století šlechtický rod Račajů a tento hrad chránil přístupovou cestu z jižního Slovenska do Polska. V roce 1317 se hrad dostal do vlastnictví mocného šlechtického rodu Drugethovců, který jej držel až do roku 1644, kdy byl hrad rozbořen. V 16. století, v době nebezpečí tureckého vpádu, byl hrad důkladně opevněn a bylo zde postaveno taky několik dělových bašt. V polovině 16. století se na tomto hradu dokonce razily falešné mince. Nejprve se sice na jejich ražbu používaly drahé kovy, později to však byly kovy méně hodnotné. V roce 1664 byl hrad dobyt a rozbořen povstaleckým vojskem Juraje Rákocziho. Poté již nebyl obnoven a stal se zříceninou.

Tento hrad byl ve 20. století částečně zakonzervován. Z hradu se zachovaly zbytky hradního paláce a vstupní brána. Dále pak zbytky hospodářských budov, bašt a opevnění. Z některých míst hradu je pěkný výhled na lesnaté kopce Humenských vrchů a na východě spatříte Vihorlatské vrchy.

18. Z kaštelea v Michalovcích na Zemplínskou Šíravu a Vinianský hrad

Dolní Zemplín je region na jihovýchodě Slovenska při hranicích s Ukrajinou a Maďarskem. Žijí zde nejenom Slováci, ale taky početné maďarské obyvatelstvo. V severní části regionu můžete navštívit Vihorlatské vrchy s romantickým jezerem Morským okem a přehradu Zemplínskou Šíravu, nebo město Michalovce s krásným kaštemem, který je sídlem Zemplínského muzea.

V jižní části tohoto regionu se rozkládá Východoslovenská nížina s lány obilí, slunečnic a lužními lesy v okolí řek Ondavy a Latorica. Při hranicích s Maďarskem najdete Zemplínské vrchy a Tokajskými vinohrady. Je to menší část proslulé Tokajské vinařské oblasti, její větší část se nachází v Maďarsku.

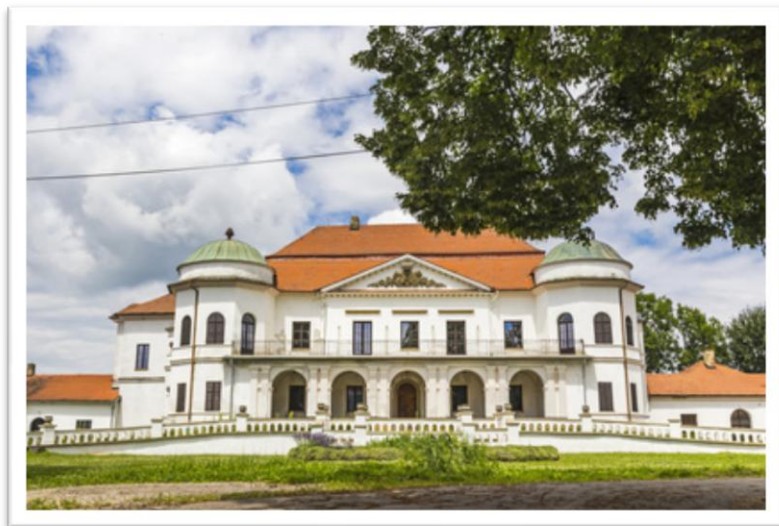
Michalovce

Michalovce leží v severní části Východoslovenské nížiny, kterou protéká střední tok řeky Laborce. První písemná zpráva o Michalovcích pochází z roku 1244 a ve druhé polovině 13. století se při staré slovanské osadě usadili taky němečtí kolonisté. Ještě ve 13. století byl na místě dnešního kaštelea postaven gotický hrad.

V roce 1418 se Michalovce stávají poddanským městečkem zemědělského charakteru a toto městečko bylo rovněž sídlem hradního panstva. Městečko bylo až do 19. století majetkem šlechtického rodu Sztrayů. Dnes jsou Michalovce přirozeným hospodářským a kulturním centrem Dolního Zemplína.

Na Kostelním náměstí stojí původně gotický kostel Narození Panny Marie, který byl později barokně přestavěn. Řeckokatolický kostel Narození Panny Marie byl postavený v barokně – klasicistním slohu. Řeckokatolický kostel sv. Ducha z třicátých let 20. století a byl postavený na půdoryse řeckého kříže v novobyzantském slohu.

Kaštel v Michalovcích

Kaštel v Michalovcích byl postavený v 17. století na starších základech gotického hradu. Kaštel stojí na Kostelním náměstí poblíže kostela Narození Panny Marie, na břehu řeky Laborce. Původně renesanční kaštel byl barokně stavebně upraven a počátkem 19. století přestavěn v klasicistním slohu. Má dvě nárožní věže, arkády, terasovité schodiště, balkon a mansardovou střechu. Ke kaštelu patří taky bývalá konírna a renesanční starý kaštel v zámeckém parku.

Kaštel je sídlem Zemplínského muzea. Je zde umístěna archeologická expozice, dále expozice dokumentující tradiční lidová řemesla na Zemplíně a expozice věnovaná historickému nábytku. Ve starém kaštelu se nachází expozice věnovaná umění a to od románského umění až po současnost. V areálu kaštela byly rovněž zakonzervovány základy velkomoravského kostela z 9. století.

Zemplínská Šírava

Na východním okraji města Michalovce se rozkládá přehrada Zemlínská Šírava. Zemlínská Šírava, vodní nádrž na úpatí Vihorlatských vrchů, uzavírá

ze severní strany Východoslovenskou nížinu. Je sice o něco menší než Oravská přehrada, ale i tak se rozkládá na úctyhodné ploše 33 kilometrů čtverečních a bývá proto nazývána „Slovenským mořem.“ Mezi nejznámější rekreační střediska na Zemplínské Šíravě s možností ubytování, stravování, sportovními zařízeními a dětskými hřišti patří příměstská oblast Michalovců – Biela hora, dále Slnecný Lúč, Horka, Medvedia hora, Kamenec, Klokočov a Paľkov. Pouze východní a jihovýchodní pobřeží není vhodné k rekreaci, nachází se zde totiž přírodní rezervace a vědeckovýzkumná oblast vzácného vodního ptactva. V letní turistické sezóně se můžete plavit výletní lodí Zemplín po Zemplínské Šíravě. Tato výletní loď vyplouvá z přístavu Lodenice – Horka.

Thermal park Šírava

Thermal park Šírava najdete na severním břehu přehrady Zemplínské Šíravý, pod Vihorlatskými vrchy. V kryté části aquaparku se nachází vlnový bazén s mořským vlněním vody, relaxační bazén, masážní bazén a bazén pro děti. Je zde rovněž skluzavka, divoká řeka, houpací záliv a wellness centrum. Ve venkovní části aquaparku zase najdete sedací bazén s geotermální vodou, plavecký bazén, relaxační bazén a parkoviště.

Vinianský hrad

Vinianský hrad stojí na sopečném kopci 325 m. n. m., nad obcí Vinné ve Vihorlatských vrších, asi 8 km severně od města Michalovců. K hradu se nejlépe dostanete po žlutě značené turistické cestě z obce Trnavy pri Laborci.

Hrad byl postaven ve 13. století na ochranu důležité cesty z Uher do Polska. V bojích mezi uherským králem Matyášem Korvínem a polským králem Kazimírem IV., byl v roce 1466 hrad značně poškozen. Začátkem 16. století byl však hrad opraven a důkladně opevněn. V roce 1594 císařské vojsko hrad znovu pobořilo, ale šlechtický rod Sztaaryů jej nechal ještě opravit. V 17. století však Sztaarayové hrad opustili a přestěhovali se do pohodlného kaštele v obci Vinné. Za protihabsburského povstání počátkem 18. století byl však hrad znovu rozbořen a stal se zříceninou.

Vinianský hrad nebyl nikdy výrazně stavebně upravován a tak si uchoval hodně ze svého středověkého rázu. Dnes zde uvidíte zbytky dvou věží, vstupní brány, hradního paláce, hospodářských budov a hradeb. Z hradu je pěkný pohled na Východoslovenskou nížinu a na západě vystupují Slánské vrchy. Na jihu zase spatříte vodní nádrž Zemplínskou Šíravu a na severu se

táhnou hřebeny Vihorlatských vrchů. Z hradu je pěkný výhled rovněž na obec Trnavu pri Laborci.

Vinianské jezero

Nedaleko Vinianského hradu pod Vihorlatskými vrchy leží Vinianské jezero. Vinianské jezero se rozkládá na ploše 8 ha v pěkném přírodním prostředí mezi hlubokými lesy. V letních měsících je turisty velmi vyhledávané. Můžete se zde ubytovat v chatové osadě nebo autokempinku, jsou zde stánky s občerstvením, restaurace, hřiště na plážový volejbal a areál pro děti.

Vihorlatské vrchy

Vihorlatské vrchy jsou pohořím sopečného původu, které vystupuje z Východoslovenské nížiny. Nejvyšší horou pohoří je nepřístupný Vihorlat 1076 m. n. m. Vihorlatské vrchy jsou porostlé převážně hlubokými bukovými lesy, ale západní část pohoří je pro turisty nepřístupná, nachází se zde totiž vojenský obvod Valaškovce.

Morské oko patří mezi nejkrásnější přírodní jezera na Slovensku. Jezero leží hluboko v lesích Vihorlatských vrchů v nadmořské výšce 619 m a rozkládá se na ploše 14 ha. Toto krásné jezero vzniklo zahrazením údolí mohutným sopečným sesuvem. Morské oko sice neslouží k rekreaci, ale zejména pro zdejší krásnou romantickou přírodu je turisty často vyhledáváno. Západně od tohoto jezera najdete zase romantické jezírko Malé Morské oko. Severně od jezera Morské oko se vypíná zajímavá hora Sninský Kameň 1006 m. n. m. Z jeho vrcholu tvořeném mohutnou skalní stěnou je pěkný pohled na Vihorlatské vrchy s hlubokými lesy, ve kterých žijí rysi, vlci a medvědi.

19. Z Košic na Slanský hrad

V místech kde řeka Hornád opouští malebné zalesněné údolí a vtéká do rozsáhlé nížiny, leží pod posledními výběžky Slovenského rudohoří město Košice. Slovanská osada je zde zmiňována již v roce 1230 a v polovině 13. století zde taky přicházejí němečtí kolonisté, které sem povolal uherský král Béla IV. Na důležité křižovatce obchodních cest z Balkánu na sever k Baltu a z Gemeru na východ tak vzniká významné hospodářsko – společenské středisko, které okolo roku 1290 dostává městská práva a právo opevnit město hradbami.

V roce 1347 dostaly Košice od uherského krále Ludovíka Velikého takové výsady, které měli toliko obyvatelé Budína. Košice se tak staly druhým nejvýznamnějším královským městem v Uhersku hned za Budínem a tedy před Bratislavou a ostatními uherskými městy. Košice později zaujaly i pozici vedoucího města společenství pěti východoslovenských měst, takzvaného „Pentopolis,“ které zahrnovalo město Košice, Levoču, Bardejov, Sabinov a Prešov. V současné době jsou Košice nejenom druhým největším městem na Slovensku, ale taky průmyslovým a kulturním centrem východního Slovenska.

Historické jádro města tvoří protáhlé čockovité náměstí, dnešní Hlavní ulice. Nejvýznamnější zdejší památkou je gotický Dóm sv. Alžběty na jižní straně

náměstí. Je největším slovenským kostelem a jednou z nejkrásnějších katedrál ve střední Evropě. Tato pětilodní bazilika má dvě věže a to jižní věž, takzvanou Matějovou a severní věž s rokokovou helmicí. Nejbohatším a umělecky nejhodnotnějším je severní portál zvaný Zlatá brána s reliéfem Posledního soudu řešeného ve dvou řadách nad sebou. Ve středu severního portálu je plastika sv. Alžběty. Dóm má velmi cenné vnitřní zařízení, gotické nástěnné malby a oltáře.

Nejvzácnější hlavní oltář je pozdně gotickou rozměrnou archou s největším evropským souborem 48 deskových maleb na křídlech. Jsou zde zobrazeny scény z legendy o sv. Alžbětě, o životě Panny Marie a pašijové výjevy. Ve skříni archy jsou umístěny vynikající gotické sochy v nadživotní velikosti, je zde Madona, sv. Alžběta Uherská a sv. Alžběta Biblická.

Poblíže Dómu sv. Alžběty stojí gotická hranolová věž, která se nazývá Urbanovou věží a dříve sloužila jako zvonice. Kolem věže jsou arkádové chodby a před věží je umístěn zrekonstruovaný zvon Urban, který pochází z poloviny 16. století. Do věže láká turisty Muzeum voskových figur, které představují osobnosti spojené s městem.

Kaple sv. archanděla Michaela stojí na jižní straně od Dómu sv. Alžběty. Tato kaple je velmi hodnotnou gotickou stavbou, jednou z nejstarších v městě Košicích. sv. archanděl Michael je průvodcem duší na druhý svět. Nad vchodem do kaple spatříte štít s reliéfem sv. archanděla Michaela, který váží

duše zemřelých. Dóm sv. Alžběty, Urbanova věž a kaple sv. archanděla Michaela tvoří ucelený soubor gotických staveb.

Na náměstí – Hlavní ulici stojí rovněž budova Státního divadla postavená v novobaročném slohu koncem 19. století. Právě prostranství mezi Dómem sv. Alžběty a divadlem je nejživějším místem celých Košic. Je zde park se zpívající fontánou, která bývá v noci barevně nasvícena. Košickou atrakcí je rovněž zdejší zvonkohra a historické koněspřežní tramvaje v letní turistické sezóně. Severně od divadla se nachází barokní sousoší Immaculaty z první poloviny 18. století. Na Hlavní ulici stojí rovněž barokní kostel Nejsvětější Trojice s klášteřem jezuitů a gotický kostel Panny Marie a sv. Antonína Paduánského s klášteřem františkánů.

Na Dominikánském náměstí zase najdete původně gotický kostel Panny Marie a klášter dominikánů z 13. století, které jsou nejstaršími sakrálními stavbami v Košicích. Kostel s klášteřem byly později barokně a novorománsky stavebně upraveny. V kostele se nacházejí cenné nástěnné barokní malby. Poblíže kostela stojí kopie původně barokního sloupu Nejsvětější Trojice. V sousedství tohoto kostela je velmi oblíbený ovocný a zeleninový trh a stojí zde taky minipivovar s vyhlášenou restaurací a dobrým pivem.

Zlatý poklad ve Východoslovenském muzeu

Na náměstí Maratónu Míru, na severním okraji historického jádra města, v novorenesanční budově má sídlo Východoslovenské muzeum. Nachází se zde expozice věnovaná pravěku a středověku východního Slovenska, expozice šperků a numismatická expozice. Velmi vyhledávaným zdejším exponátem je Košický zlatý poklad, který obsahuje nález zlatých mincí z 15. až 18. století. Je to největší nález zlatých mincí na Slovensku se 2920 kusy mincí, třemi medailemi a renesančním zlatým řetězem. Na nádvoří tohoto muzea je umístěn barokní dřevěný kostelík z Kožuchovic, jehož interiér je bohatě zdobený barokní lidovou výmalbou. V nedaleké pobočce tohoto muzea, v domě na Hviezdoslavově náměstí je umístěna přírodovědná a umělecká expozice.

Miklušova věznice

Miklušova věznice na ulici Při Miklušově věznici vznikla v 17. století spojením dvou gotických domů a tato věznice byla v provozu až do roku 1909. Můžete si zde prohlédnout expozice zaměřené na historii města, řemesla a cechy. Je zde rovněž katův byt a podzemní prostory si zachovaly atmosféru

bývalé věznice s mučírnou. Jsou zde umístěny voskové figuríny kata, jeho pacholků a obětí. Tato Miklušova věznice je rovněž pobočkou Východoslovenského muzea.

Hrnčířská ulička

V Hrnčířské uličce stojí mohutná středověká Katova bašta, která byla součástí městského opevnění a v jejím areálu byla postavena replika domu z tureckého městečka Radošto. V domě je umístěna expozice věnována Františku II. Rákocsimu, sedmihradskému knížeti a vůdci protihabsburského povstání. Začátkem 18. století byl faktickou hlavou uherského státu. Po porážce svých vojsk dožil svůj pozemský život ve vyhnanství v tureckém městečku Radošto.

Původní domky chudých řemeslníků v Hrnčířské uličce patří mezi nejkrásnější ve městě. Je zde celá řada krámků a obchůdků, které nabízejí návštěvníkům rukodělné a řemeslnické výrobky.

Dětská železnice v Košicích Čermelu

Čermelská dolina je velmi oblíbenou rekreační oblastí. Její hlavní atrakcí je dětská železnice, která vznikla jako první československá pionýrská železnice v letech 1955 až 1956 a je v provozu dodnes. Na jejím provozu se podílejí děti a železnice slouží nejenom dětem, ale taky dospělým. Dětská železnice měří 4,2 km a na trati má celkem tři stanice. Začíná ve stanici Čermel', kde je lokomotivní depo, občerstvení a parkoviště a končí ve výletním areálu Alpinka s velmi oblíbenou výletní restaurací stejného jména a velkým dětským hřištěm. Na trati se můžete svést v otevřených a uzavřených vagónech, které táhne buď stará parní lokomotiva Katka, nebo dieselová lokomotiva Danča. Tako dětská železnice je velkou atrakcí pro rodiny s dětmi.

Botanická zahrada

Na Mánesově ulici na severním okraji Košic se na ploše 30 ha rozkládá botanická zahrada, která je největší botanickou zahradou na Slovensku. V této botanické zahradě pěstují zejména velké množství kaktusů, dále pak exotické subtropické rostliny a taky středoevropské rostliny.

ZOO Košice

V místní části Košic v Kavečanech se na ploše 288 ha rozkládá zoologická zahrada, která je proslavená chovem huculských koní. K dalším obyvatelům ZOO patří zubři, antilopy, vlci, tygři, opice, velbloudi, zebry a medvědi. V areálu zoologické zahrady jsou rovněž vodní plochy, občerstvení a dětská hřiště.

Košický hrad

V Hornádkém předhoří Černé hory na zalesněném vrchu Hradová 466 m. n. m. se nacházejí skromné zbytky Košického hradu. Tato oblast patří do košické příměstské rekreační zóny s pěkně upraveným lesoparkem a rozhlednou Hradová, odkud je pěkný pohled na Košickou kotlinu.

Hrad nechal ve 13. století postavit šlechtický rod Odomejců a v roce 1374 se dostal do vlastnictví města Košic. V roce 1441 hrad dobyli bratřiči a poté zanikl. Z hradu se zachoval zbytek okrouhlé strážní věže a bašty nezvyklého trojúhelníkového tvaru. Mohutná hradba je vystavěna z velkých kamenných kvádrů o délce 150 až 180 cm. Hradba navazuje na hradní skálu a stáčí se východním směrem. Tato mohutná hradba byla součástí důkladného opevnění tohoto hradu.

Slanský hrad

Slanský hrad stojí na částečně zalesněném kopci 509 m. n. m, na okraji Slanských vrchů, nad obcí Slanec a tvoří výraznou dominantu kraje. K hradu se nejlépe dostanete neznačenou cestou z obce Slanec.

Hrad byl postaven koncem 13. století na místě staršího hradiště a často měnil majitele. Několikrát byl taky stavebně upravován. V době stavovských povstání v roce 1644 byl hrad poškozen. V roce 1678 hrad dobylo Tökölyho vojsko a v roce 1679 jej zapálil Juraj Rákoczi a hrad se stal zříceninou. Ještě v 19. století však šlechtický rod Forgáchů nechal opravit hradní věž, lidově zvanou Nebojsa a umístil v ní své rodové muzeum. Hrad byl definitivně poničen na konci 2. světové války.

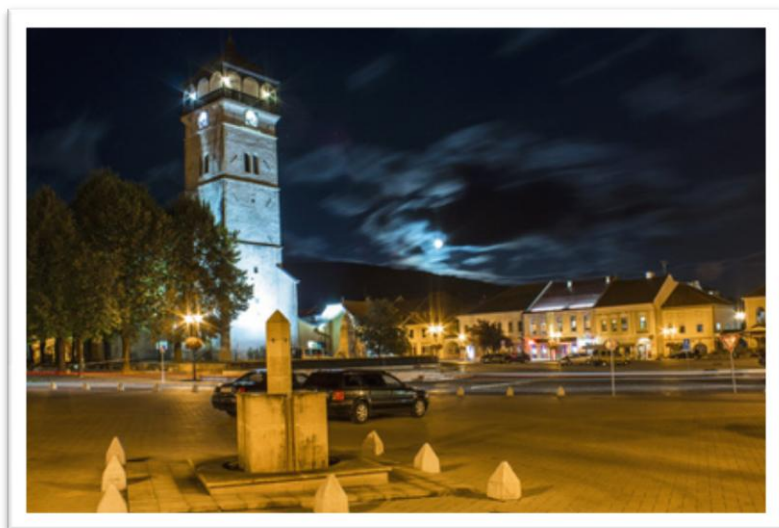
Z hradu se částečně zachovala zdaleka viditelná okrouhlá věž, lidově zvaná Nebojsa, zbytek gotického paláce a nevelké zbytky opevnění. Z hradu je pěkný pohled na obec Slanec. Za dobré viditelnosti můžete za Východoslovenskou nížinou na severovýchodě spatřit Vihorlatské vrchy a na

jihovýchodě Zemplínské vrchy. Na jihu se táhne pohoří Milič, jehož nejvyšší hora Velký Milič 895 m. n. m. se tyčí na hranici s Maďarskem.

20. Z Rožňavy do Gombasecké jeskyně

Na jihovýchodě Slovenska najdete region východního Gemeru se Slovenským krasem. Starobylé hornické město Rožňava je centrem tohoto regionu. V Národním parku Slovenského krasu je krásná Plešivecká a Silická planina Zadielská dolina. Na rozlehlých krasových vápencových planinách se nacházejí četné přístupné a nepřístupné jeskyně. Můžete například navštívit Gombaseckou jeskyni a jeskyni Domica. Turisté taky mohou zavítat na mohutný hrad Krásná Horka a romantický zámek Betliar.

Rožňava

Starobylé hornické město Rožňava leží v údolí říčky Slané na jižní úpatí Volovských vrchů. První písemná zmínka o Rožňavě pochází z roku 1291 a v roce 1382 udělil uherský král Ludvík I. Rožňavě práva svobodného

báňského města. V okolí města se těžilo především zlato, stříbro a měď, později přibyla taky železná ruda a Rožňava se počátkem 15. století stává nejbohatším a nejvýznamnějším městem regionu.

V druhé polovině 16. století však došlo k úpadku hornictví a nastalo období stagnace způsobené rovněž tureckými válkami a stavovskými povstáními. V roce 1776 císařovna Marie Terezie zakládá rožňavské biskupství a Rožňava tak získává výhodné postavení svobodného biskupského města. Dnes je Rožňava kulturním a hospodářským centrem východního Gemeru. Rožňava díky své výhodné poloze na okraji Národního parku Slovenského krasu je rovněž hojně navštěvována turisty.

V centru Rožňavy se nachází čtvercové náměstí Baníkov a dominantou tohoto náměstí je renesanční 36 m vysoká věž, která je veřejnosti přístupná a je odtud pěkný pohled na město a Rožňavskou kotlinu. Na městskou věž navazuje jezuitský barokní kostel sv. Františka Xaverského a u jeho jedné boční stěny se zachovaly unikátní drobné krámky, které dříve bývaly součástí mnoha náměstí s tržišti v evropských městech.

Na jihozápadním rohu náměstí stojí barokní františkánský kostel sv. Anny s františkánským klášterem a nedaleko od něj najdete barokní mariánský sloup. V Betliarské ulici stojí nejstarší, původně gotický kostel Nanebevzetí Panny Marie, který byl po založení rožňavského biskupství přebudován na barokní katedrálu. V tomto kostele se nachází pozdně gotická tabulová malba sv. Anny, Panny Marie a Ježíška s hornickými motivy.

Hornické muzeum v Rožňavě

Hornické muzeum, slovensky Banícké muzeum, v Rožňavě má sídlo ve třech historických budovách. V hlavní budově bývalé manufaktury na Štefánikově ulici č. 31 je umístěna zajímavá expozice o historii horního Gemeru.

Rodiny s dětmi jistě zavítají do secesní budovy muzea na Štefánikově ulici č. 43, kde je umístěna expozice o hornictví a hutnictví Gemeru. Můžete si zde například prohlédnout staré a moderní pracovní nástroje horníků, hornické uniformy, prapory a lampy. Ve sklepeních této budovy jsou pak zase instalovány štoly a důlní pracoviště.

V nedaleké třetí budově muzea je umístěny expozice věnované Slovenskému krasu. Je zde pěkná sbírka minerálů a další expozice jsou věnované zase flóře a fauně Slovenského krasu.

Gombasecká jeskyně

Gombasecká jeskyně se nachází na západním úpatí Silické planiny, na území Národního parku Slovenský kras. Tato jeskyně je dlouhá 1525 m a její prohlídková trasa měří 530 m. Gombasecká jeskyně vznikla erozní činností Černého potoka. Je známá především svými unikátními tenkými sintrovými brčky, které dosahují délky až 3 m. Vyskytují se zde rovněž jiné formy stalagmitů a stalagtitů. Gombasecká jeskyně je zapsána do přírodních památek UNESCO.

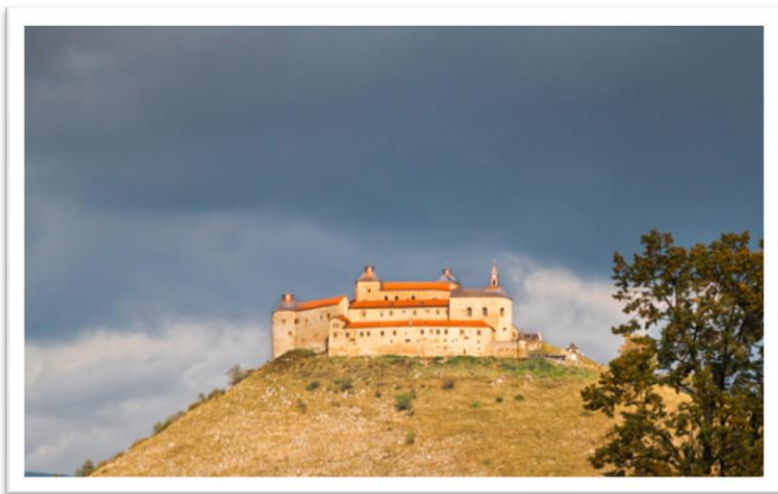
Jeskyně Domica

V jeskyni Domica žili již neolitictí obyvatelé východního Slovenska, tvůrci kultury s gemerskou lineární keramikou. Jeskyni taky osídlili lidé s bukohorskou kulturou a ve zdejší jeskyni se našlo mnoho nejrůznějších archeologických nálezů.

Jeskyně Domica se vyznačuje bohatou krápníkovou výzdobou a patří mezi nejkrásnější jeskyně na Slovensku. Je propojena s jeskyní Baradla ležící na území sousedního Maďarska a obě jeskyně tvoří největší podzemní systém zdejšího krasového území, který vznikl rozsáhlou erozní činností podzemní říčky Styxu. Celková délka jeskyní dosahuje 25 km a jeskyně Domica je od maďarské jeskyně Baradla oddělena pouze pozemní mříží. Délka slovenské jeskyně Domica činí 5538 m a prohlídková trasa je dlouhá 1315 m. Někdy je taky možno se plavit na podzemní říčce Styxu, ale k tomu je zapotřebí dostatek vody, takže třeba i několik let za sebou není tato plavba možná. Můžete si zde například prohlédnout Dóm indických pagod, Koncertní síň, Majkov dům s kaskádovými jezírky, které se nazývají Římské koupele nebo Gotický dóm.

Pokud chcete blíže poznat tento rozsáhlý 25 km dlouhý systém jeskyní, na maďarské straně je několik vstupů do jeskyně Baradla. Hned za hranicemi je jeden vstup poblíže obce Aggtelek. Podle této obce byl taky nazván maďarský Národní park Aggtelecký kras, který navazuje na Slovenský kras. Další vstup do jeskyně je u obce Jósvalő a poslední vstup je nedaleko odtud u jezera Vörös. Taky jeskyně Baradla se vyznačuje nádhernou krápníkovou výzdobou. Jeskyně Domica a Baradla byly rovněž zapsány do přírodního dědictví UNESCO.

21. Z hradu Krásná Horka na zámek Betliar

Hrad Krásná Horka stojí na holém vápencovém kopci 488 m. n. m., nad obcí Krásnohorské Podhradie a vytváří působivou dominantu Rožňavské kotliny. Tento hrad patří k nejkrásnějším a nejzachovalejším hradům na Slovensku. K hradu se dostanete z obce Krásnohorské Podhradie po žlutě značené turistické cestě.

Hrad, který sloužil k ochraně důležité obchodní stezky mezi Gemerem a Spiší, byl založen počátkem 14. století a poprvé je připomínán v roce 1333. Původně menší gotický hrad byl v polovině 16. století nákladně přestavěn šlechtickým rodem Bebekovců, aby se tak stal goticko – renesanční pevností proti tureckým vpádům. Na hradu byly postaveny nové hradby, tři mohutné nárožní bašty a dělová terasa.

V roce 1566 se hrad stal císařským majetkem a zdejší panství bylo spravováno prostřednictvím hradních kapitanů, kterými se stali příslušníci významného šlechtického rodu Andrassyovců. Do vlastnictví tohoto šlechtického rodu se hrad dostal v roce 1642. Na středním a dolním hradu byly vybudovány nové pozdně renesanční paláce a později zde byla postavena barokní kaple sv. Jana Nepomuckého. Další barokně – klasicistní kaple Narození Panny Marie byla vybudována na místě starší bašty. V roce 1817 hrad vyhořel, byl znovu provizorně opraven a důkladná rekonstrukce tohoto hradu proběhla počátkem 20. století.

Na hradu si například můžete prohlédnout historický nábytek, sbírku zbraní a porcelánu a největší sbírku historických děl na Slovensku. Z hradních bašt a dělové terasy je pěkný pohled na Rožňavskou kotlinu. V roce 2013 hrad vyhořel a v současné době probíhá nákladná rekonstrukce tohoto hradu.

V obci Krásnohorském Podhradie stojí secesní Andrassyovská galerie z počátku 20. století. Na jedné straně této galerie je pěkný keramický pseudorenesanční reliéf s Matkou Boží ve společnosti svatých. V galerii je umístěna pěkná sbírka uherské portrétní tvorby z 18. a 19. století. Na okraji této obce zase stojí secesní mramorové mauzoleum šlechtického rodu Andrassyovců z počátku 20. století.

Zámek Betliar

Jen několik kilometrů severně od Rožňavy stojí krásný romantický zámek Betliar. Původně zde stával menší gotický hrad, který zde nechal vybudovat šlechtický rod Bebekovců. Tento hrad byl v polovině 17. století přestavěn šlechtickým rodem Andrassyovců na renesanční zámek. Ten byl znovu nejdříve přestavěn barokně a poté klasicistně. Jeho poslední přestavba pak proběhla koncem 19. století v historizujícím slohu a vznikl tak přepychový lovecký zámek šlechtického rodu Andrassyovců, který měl své hlavní sídlo na nedalekém hradu Krásná Horka.

Dnešní romantický zámek je patrovou budovou se čtyřmi nárožními věžemi a velkým rizalitem. Jsou zde umístěny expozice věnované dobovému bydlení šlechty, jsou zde sbírky zbraní, keramiky, obrazů a kuriozit. Je zde rovněž sbírka starožitností a exotických předmětů z Afriky a Asie. Velmi cenná je zámecká knihovna, která byla založena již v 18. století a původně měla sídlo v klasicistní rotundě v zámeckém parku. Koncem 19. století byla knihovna přemístěna do zámku a v současné době se v této knihovně nachází více než 15 tisíc svazků převážně vědecké literatury z 16. až 20. století. Před zámkem se rozkládá vzorně udržovaná francouzská zahrada s fontánou a bývalými hospodářskými budovami.

Za zámkem začíná velký anglický park, který má rozlohu více než 80 ha. Byl založen koncem 18. století a najdete zde exotické stromy, prosluněné mýtiny a romantická zákoutí. Je zde rovněž postavený velmi zajímavý vodní systém, který měří čtyři kilometry, s umělými toky, fontánami, vodopády a rybníky. V zámeckém parku je taky několik romantických staveb.

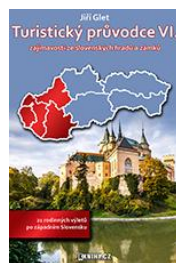
Tak například zde najdete Čínský pavilon a Japonský most. Je zde taky působivé Leknínové jezírko a Zvěřinec, který má podobu středověkého hradu. Velmi atraktivní je taky Velký vodopád, který má výšku 10 m. Tento anglický park patří k nejkrásnějším zámeckým parkům na Slovensku.

DALŠÍ KNIHY ZE SÉRIE

Jak už římská číslice v názvu knihy napovídá, kniha patří do série. Jde o ucelenou řadu průvodců po hradech a zámcích v Čechách, na Moravě, Slezsku a také na Slovensku. Veškeré informace o vydaných dílech najdete na samostatné webové stránce věnované této zajímavé sérii:

<http://pruvodce.kknihy.cz/>

již vyšlo:

KKNIHY.CZ
NAKLADATELSTVÍ A PRODEJ E-KNÍH

TIRÁŽ

O knize:

Název: *Turistický průvodce VIII. zajímavosti ze slovenských hradů a zámků*
Vydáno: srpen 2018
pořadí publikace vydavatelství: 73.

ISBN:

epub: ISBN 978-80-7570-104-6
mobi: ISBN 978-80-7570-105-3
pdf: ISBN 978-80-7570-106-0

Autoři:

Autor: © Jiří Glet
Pavel Kohout (www.kohoutp.cz) a licencované snímky, zakoupené přes společnost Fotolia a Dreamstime. (různí autoři)
Grafické zpracování: Pavel Kohout (www.kohoutp.cz)

Vydavatel:

Pavel Kohout
N. Frýda 4
Č. Budějovice
370 05
kknihy@kknihy.cz
www.kknihy.cz

KRÁSA MODERNÍHO ČTENÍ

KKNIHY.CZ